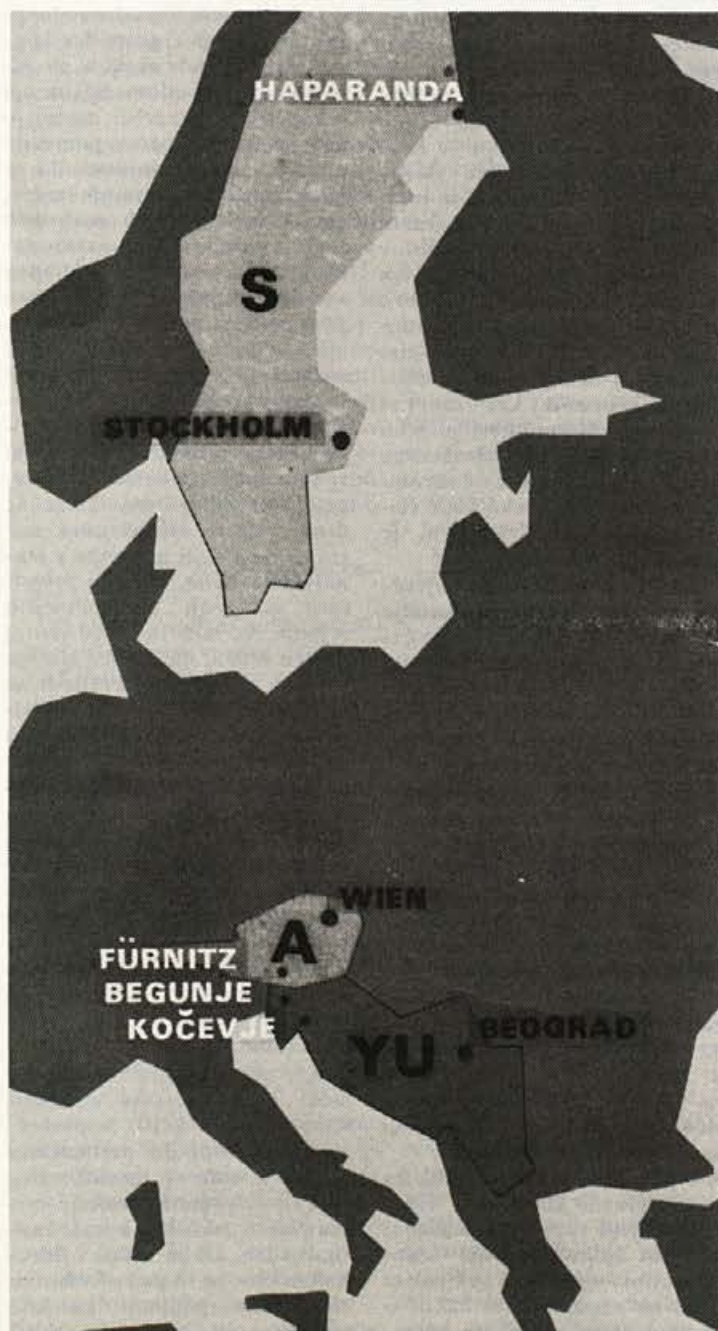

35 let ELAN-a – 30 let samoupravljanja

Drage sodelavke in sodelavci.

Te dni mineva 35 let, odkar je deset podjetnih ljudi podpisalo izjavo za ustanovitev Gospodarske zadruge ELAN z nalogo izdelovati športno orodje. Komaj kakšen stroj, nekaj več priprav in lastnih orodij zadrugarja Rudolfa Finžgarja, zato pa mnogo več zanosa in poleta, lastnega vsem partizanom, to so bile osnove, s katerimi so začeli zadrugarji Elanovo pot, da bi ustvarili močno proizvodno celico naše družbe. Z mnogimi odrekani brez merjenja velikosti osebnih naporov so kmalu bili doseženi lepi delovni rezultati. Zavest jih je tudi vodila k temu, da so že v začetku leta 1946 organizirali prvo lesno sindikalno organizacijo v Sloveniji.

Prihodnost takšne vrste proizvodnje pa je edino le v zadovoljevanju potreb celotne jugoslovanske skupnosti, sicer na profit Elan ni mogel računati. To je kaj kmalu ob tako smelo zastavljenem programu narekovalo organizacijo obratov: lesnega, kovinskega, sedlarskega in čevljarkega.

Leta 1950 je kolektiv že štel dobrih 100 ljudi in je 16. septembra 1950 prešlo upravljanje tovarne na delovni kolektiv kot celoto. Še istega leta je Elan zabeležil prvi, čeprav skromni izvoz. V tem letu je tudi pogorelo osrednje proizvodno poslopje pa to ni zavrlo živahnega razvoja Elana ob že znani zavzetosti, ki jo je kolektiv imel.

Od leta 1953 naprej se je začel ELAN seliti preko potoka Zgoša na današnji prostor. Svojo 10-letnico je že slavil v današnji hali A, veliki zagon in razmah pa je doživel s pomočjo odlično organizirane, dobro izpeljane proizvodnje badminton reketov, namenjenih izvozu. Hud udarec za kolektiv, ko je nekaj časa celo bilo žgoče vprašanje, ali Elan naj naprej obstaja ali ne, je bil prodor azijskih producentov na evropska tržišča z dampingškimi cenami, ko so le-ti preko noči spodrinili evropske proizvajalce, med njimi tudi ELAN.

Silno težak gospodarski položaj sredi nedokončane iz-

Nadaljevanje na 2. strani

»POMAGALSKI«

Z ELAN-om

žičnice za olimpiado

VREDNOST POSLA
7 STARIH MILJARD DIN (stran 3)

35 let ELAN-a – 30 let samoupravljanja

(Nadaljevanje s 1. strani)

gradnje in opremljanja je bilo mogoče premostiti le z delno preorientacijo proizvodnje ter s pomočjo družbe za izvedbo rekonstrukcije tovarne.

Zopet so postale smuči glavni izdelek tovarne, iz tržnih razlogov pa je bila tudi osnovna proizvodna usmeritev, ki velja v glavnih črtah še danes: dobro polovico proizvodnje tvorijo smuči, ostale deleže pa

si delita proizvodnja telovadnega orodja z gasilsko opremo ter proizvodnja izdelkov iz plastike.

Takratna zasnova širokega programa, ki so ga narekovele težke izkušnje in potrebe po sorazmerni gospodarski varnosti, se potrjuje v vseh obdobjih do sedaj. Ta širok program pa je pogojeval velika pripravljala dela v raziskavah in pripravah novih proizvodov, novih materialov, pa tudi novih izdelavnih postopkov. Da bi to uspešno reševali je že 1962. leta bil osnovan Inštitut Elan, eden prvih pri delovnih organizacijah v Jugoslaviji. Njegova dobra povezanost z drugimi raziskovalnimi institucijami, skupnostjo ter telesnokulturnimi organizacijami je pripomogla h kakovostnemu vzponu Elanovih proizvodov.

Kakor zagotavlja ekonomsko varnost širok proizvodni program, pa ta obenem narekuje maloserijsko, drago proizvodnjo. Da bi lahko uveljavili izboljšane in poenotene postopke ter s tem cenejšo proizvodnjo so samoupravni organi v letih 1967 in 1968 sprejeli sklepe o programu izgradnje in modernizacije tovarne. Z lastnimi sredstvi in s pomočjo kreditov slovenskega gospodarstva in Mednarodne banke za obnovo in razvoj je bila izgradnja končana do leta 1974 z upravnim poslopjem in trgovino ter skladiščem surovin kot zadnjim objektom. Zaposlenost je tako v naši organizaciji združenega dela v 35 letih porasla od skromnih začetkov na preko 1000 članov kolektiva, v katerem je skoraj polovica žena.

ELAN je danes ena največjih tovarn športnega orodja na svetu. Ko danes proslavljamo njegovo 35-letnico obstoja, želimo s skromno svečanostjo proslaviti ta dogodek, saj so domače in svetovne gospodarske razmere izredno težke.

Tudi zadnjih pet let dosedanjega razvoja je bilo podobnih predhodnim. Nadaljeval se je strmi vzpon Elanovega prodora, začel s sanacijskim programom in nadaljevan brez družbenih pritiskov z notranjo stabilizacijo in poskusom čim večje poslovnosti ter resničnega prodora v svet. Elanova moč pa tudi šibkost in občutljivost je namreč v njegovem izvozu, saj izvažamo skoraj polovico celotne proizvodnje, smuči pa celo preko tri četrtine.

S ponosom lahko trdimo, da si je delovni kolektiv v vsem dosedanem razvoju prizadeval ustvariti dobre poslovne odnose znotraj Jugoslavije in v celem svetu na osnovi dobre kakovosti svoje proizvodnje in pripa-

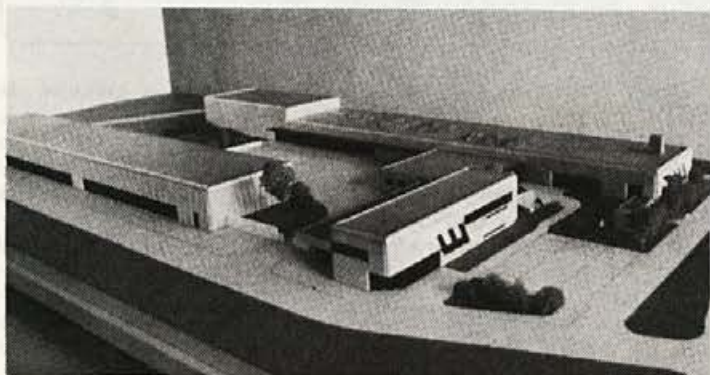
dajočih uslug ter na korektnem obnašanju do vsakega poslovnega partnerja. Iz teh razlogov lahko tudi na osnovi dokumentov ugotovljamo, da je krog prijateljev in mednarodni ugled Elana zelo velik. K temu lahko dodamo še različna mnogoterja jugoslovanska, pa tudi najvišja mednarodna priznanja. Naš kolektiv smatra, da je Elan pripomogel k prijateljstvu in ugledu celotne Jugoslavije, kjerkoli se je pojavil, kljub temu, da je bil včasih smatran kot drugorazredni partner. Upamo si celo trditi, da bi bile naše gospodarske težave v Jugoslaviji danes mnogo manjše, če bi vsi kolektivi izvajali tako principielno poslovno politiko in tako delali, kot delamo v Elanu.

Velik razmah športne proizvodnje v svetu, zlasti smuči, nas sili v silno hud konkurenčni boj, ki se je zaostril še posebej s slabšanjem mednarodnega in domačega gospodarskega položaja. V teh akcijah na žalost nekateri domači ukrepi ne pomagajo, celo otežujejo nam položaj. Čeprav pomenijo nekateri ukrepi nujnost, da se bi izkopali iz notranjih težav, pa so na nekaterih področjih togí, zaviralni in so izraz nezaupanja v kolektive in njihova vodstva. Kljub temu, da smo poskušali na pre mnogih sestankih, pa tudi pisмено obvestiti vse mogoče organe v Sloveniji in Jugoslaviji, nikakor ne moremo dopovedati, da nas pestijo poleg velikih stroškov, ki veljajo tudi za vse druge panoge proizvodnje praviloma še drugi, zlasti mednarodni nastopi, predvsem udeležba v tekmovalnih delih, pa tudi prisotnost na vseh pomembnejših sejmih. Ne mine namreč skoraj niti en teden, da ne bi Elan kje v svetu razstavljal. Pri tem se je skoraj vedno uspeval pojaviti z novostmi in izvirnostmi, ki so konkurentne silile čestokrat k posnemanju. Letošnje leto je v tem smislu za nas še posebej hudo. V resnici je to olimpijsko leto z dodatnimi tovrstnimi napori in prestopno leto tekmovalcev. Pri tem pa ne smemo pozabiti še na intenzivne priprave na domačo izvedbo zimске Olimpiade, ki pomenijo za naš kolektiv veliko obveznost.

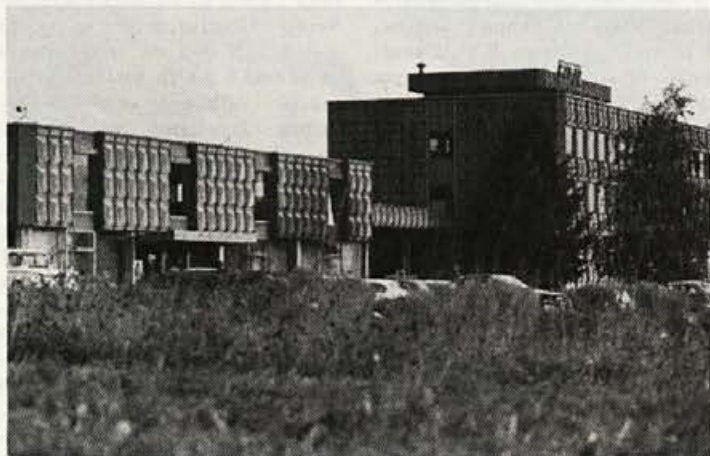
Ko se opiramo na lastne moči in znanje, smo v skokovitem razvoju prišli v poslednjih letih tudi do prelomnice, na kateri smo se morali odločiti, ali si bomo še nadalje prizadevali s takšnimi koraki razvijati Elan, ali pa ostati v doseženem obsegu in počasi v bistvu hirati. Za podjetni kolektiv ne sme biti usmeritve nazaj

Haparanda

Fürnitz/Brnca

Begunje

Kočevje

temveč vedno le naprej, čeprav z velikimi težavami. Tako je bilo tudi ob tej priliki. Iz mnogoterih razlogov smo se odločili za dislocirano proizvodnjo in še intenzivnejši poseg na mednarodna tržišča.

Tako smo že v sanacijskem programu zgradili osnovo za potrojitev lesnega dela športnega orodja, dogradili v podvojenem obsegu proizvodnjo iz plastike ter končno v celoti rekonstruirali, dogradili in na novo opremlili proizvodnjo smučij v Begunjah. To je bila v zgodovini Elana daleč največja investicija. K temu smo dodali proizvodno orientacijo obratu LJK-a Kočevje v Podpreski, ki dela za nas na osnovi skupnega vlaganja in delitve sredstev. Tudi s proizvodnjo smo posegli v svet. Organizirali smo novo tovarno v Brnci v Avstriji ter v Haparandi na Švedskem. S tem smo praktično poleg ustanovitve Elan-Skandinavia organizirali zemetke mednarodnega Elana z željo, da dobimo svoj vpliv tudi v predstavnih organizacijah, ki nas predstavljajo v posameznih državah v svetu. Doma smo nadalje v proučevanju programa industrije za prosti čas šli v vrsto dogovorov na osnovi dohodkovnih odnosov, od katerih je eden najpomembnejših dogovor o poslovnotehničnem sodelovanju med firmo Marker in Unis in v zvezi s tem dohodkovna povezava med Unisom in Elanom za proizvodnjo Marker vezi v Jugoslaviji ter njeno prodajo v Jugoslaviji in plasmu v svetu. V tem času smo tudi organizirali lastno zastopniško in trgovinsko dejavnost v Jugoslaviji z nekaj trgovinami, od katerih je največja v Zagrebu še v izgradnji.

V kakšnih pogojih dosegamo te rezultate?

Veliki napori in veliki rezultati, doseženi v tem času, so sad dela mladostnega kolektiva, ki je do sedaj vedno našel dosti idej in poti, kako na tem težkem in občutljivem proizvodnem in prodajnem področju uspešno delovati. Temu primerno smo se morali tudi notranje organizacijsko prilagajati in so nas razmere ter čas pripravile k odločitvi, da imamo danes v Begunjah šest TOZD in Skupne službe ter že prej našete dislocirane enote.

Moramo poudariti, da je vsako industrijsko delo, naj bo še tako zdemokratizirano, trdo. Danes lahko rečemo, da so razmere zaposlitve izredno težke in terjajo od nekaterih sodelavcev povsem nenormalne napore in popolno predanost, da bi lahko naprej delovali. Zato bomo morali tudi v prihodnosti še bolj skrbeti za delovne pogoje zaposlenih, čeprav je že danes poskrbljeno

za marsikaj, da bi bilo delo na delovnem mestu dobro.

Kot drugi, ima tudi naš kolektiv iz leta v leto na novo nastajajoče velike stanovanjske probleme, ki pa jih dosti uspešno rešuje ne samo s kreditnimi možnostmi, temveč predvsem zaradi podjetnosti in pridnosti zaposlenih pri izgradnji lastnih stanovanjskih enot, ob tem pa je še ostalo denarja za nakup stanovanj, predvsem za delavce z nižjimi osebnimi dohodki.

Na Elan je vezano danes mnogo prebivalstva v njegovi okolici, z njegovo usodo pa preko 700 družin. Zato nam ne more biti vseeno, kako bo tudi v naprej z Elanom. Že do sedaj se je vedno kolektiv odpovedoval sprotim dobrim dosežkom v prid ustvarjanju pogojev za dobro delo tudi v prihodnosti. Pri tem ni šlo nikdar samo za velika vlaganja v delovne naprave, temveč tudi na področje izobraževanja, saj je specializirana proizvodnja in njena raznovrstnost v mednarodni konkurenci zahtevala vedno dosti visok kvalifikacijski sestav, še posebno z ozirom na to, da Elan mora imeti svojo lastno razvojno enoto v obliki inštituta, ki predvsem skrbi za to, da bi se uspevali še nadalje obdržati v svetovnem vrhu v kvaliteti izdelkov in tehnoloških postopkih.

V prizadevanjih po čim boljšem opravljanju gospodarskih nalog pa je Elan v tem času tudi navezoval intenzivne stike na tem področju z zamejskimi Slovenci v Avstriji in Italiji. Temu ustrezno so bili sklenjeni nekateri sporazumi o medsebojnem gospodarskem sodelovanju.

Kako nameravamo delati v prihodnosti?

V načrtih za srednjeročno obdobje predvidevamo, da si bo Elan prizadeval izkoristiti vse prirodne in družbeno-gospodarske pogoje v prid svojemu nadaljnjemu razcvetu, da bi mogel brez večjih pretresov preživljati vse gospodarske plime in oseke, ki se kot pravilo pojavljajo.

Predvsem pa je stvar kolektiva kot celote ustvarjanje medsebojnih, človekovemu spoštovanju primernih in enakopravnih odnosov ter delovnih pogojev. Obenem pa je tudi skrb in naloga nas vseh vedno boljše delati pa ne z več dela, temveč z večjo zavzetostjo in poslovnim čutom. Še nadalje si bomo prizadevali uresničevati že pred leti sprejeto načelo, da mora biti ne samo vsak TOZD, temveč tudi vsak projekt devizno aktiven, da bo naš poudarek ne toliko na povečevanju količin, temveč predvsem na kakovosti izdelkov in s tem večjih njihovih vrednosti. Uspevalo nam je v poslednjem času, poizkušali bomo pa tudi

v prihodnje prodajati manj fizičnega in več umskega napora.

Elan bo tudi v prihodnjem obdobju kljub majhni donosnosti te panoge ostal v osnovi tovarna športnega orodja, vendar bo pa tako kot v poslednjem času tudi naprej iskal izhod v večji tržnosti proizvodov in v takšnih proizvodih, ki ne bodo tako sezonsko občutljivi ter odvisni od praviloma istih kupcev.

Dosežki Elana doma, zlasti pa v inozemstvu so naše darilo ob 35-letnici njegovega obstoja. Po najboljših močeh smo poizkušali dvigati naš skupni ugled v svetu. Pri tem je bila družbena pomoč na naši razvojni poti

v različnih obdobjih znatna, prav tako pa so bili tudi splošni pogoji ugodni za njegov razvoj in v prid našega delavca.

Ko se ob koncu zahvaljujem za delovne prispevke vsem dosedaj delujočim v Elanu kot tudi ustanoviteljem, pozivam vse sedanje člane kolektiva na čim boljše in skladnejše ter zavzeto delo tudi v prihodnosti, da bi bili naši delovni uspehi še naprej porok naše prihodnosti ter pozitivni prispevek naši lepi domovini, družbeni ureditvi in ugledu Jugoslavije v svetu.

Dolfe Vojsk dipl. oec.

»POMAGALSKI« Z ELAN-om žičnice za olimpiado

Vrednost posla blizu 7 milijard starih dinarjev

Firma Pomagalski, katero zastopa Elan že sedmo leto, bo skupaj s Energoinvestom iz Sarajeva dobavitelj kompletne opreme za žičnice za potrebe XIV. zimske olimpiade v Sarajevu leta 1984 na terenih Jahorine in Bjelašnice. V gradnji je že prva faza žičnic, in sicer:

Nadaljevanje na 4. strani

Z ELANOM »POMAGALSKI« ŽIČNICE ZA OLIMPIADO

(Nadaljevanje s 3. strani)

POMA

Na terenih Jahorine:	Dolžina	Višina	Kapaciteta
1 — avtomatska vlečnica z vogalom (153,91 gr.)	851 m	217 m	1000 s/h
2 — dvosedežnica »Mladost«	1396 m	393 m	1200 s/h
Na terenih Bjelašnice:			
3 — izklopljiva trisedežnica »Babin dol I«	1989 m	601 m	1500 s/h
4 — izklopljiva trisedežnica »Babin dol II« (prva izklopljiva trisedežnica v Jugoslaviji)	582 m	197 m	1500 s/h
5 — dvosedežnica »slalom - veleslalom«	1100 m	356 m	1200 s/h

V programu je tudi že druga etapa, ki bo zajemala 12—15 žičnic v obeh smučarskih centrih. Tako bo v končni fazi po sedanjih programih na Jahorini od 10—12 žičnic in na Bjelašnici od 9—11 žičnic s kapaciteto od 16.000 do 20.000 smučarjev-prevozov na uro. Z realizacijo predvidenih programov bosta Jahorina in Bjelašnica postala naša največja zimsko športna centra.

Jože Balant, dipl. ing.

Predstavljamo nagrajence ob 35 letnici ELAN-a

Tov. IVAN OZMEC, TOZD SMUČI, je zaposlen v Elanu 14 let, kjer je začel in še vedno dela na istem težkem delovnem mestu — lepljenje blokov za smuči, kar je izredno redek primer.

Je zelo vester in marljiv delavec, ki mu nikoli ni bilo odveč žrtvovati časa in pomoči pri reševanju tehnoloških problemov proizvodnje.

Pridobil si je tudi interno polkvalifikacijo in napravil izpit za voznika viličarja.

Vseskozi je tudi aktiven samoupravljaec, saj je sodeloval v delavskih svetih in disciplinski komisiji.

Izredno je vezan na Elan, saj je v njem našel svoj drugi dom.

Tov. ZDENKA ERZEN, TOZD SMUČI, — čeprav mlada, vendar vsa leta predana Elanu, je tov. Erzenova gotovo član našega kolektiva, ki je s svojim delom, s pripravljenostjo v vsakem trenutku pomagati pri reševanju problemov v proizvodnji, zaslužna članica te delovne skupnosti.

Kljub svojim lastnim problemom je v letih, ko je bila še članica mladinske organizacije, vedno našla čas tudi za aktivno delovanje pri mladini.

S svojim prizadevanjem na delovnem mestu in odnosom do delavcev je lahko zgled sodelavcem, članom našega kolektiva.

Tov. MARIJA JAKŠE, TOZD SMUČI, je dolgoletna sodelavka Elana, ki je vztrajala na svojem delu ves čas, čeprav je Elan v letu 1958 preživljal težke trenutke, ko so si mnogi takrat iskali lepši kos kruha drugje. Tov. Jakševa ni delala ves čas le na polzdelku smuči, pač pa je znala poprijeti za delo tudi drugje, kjer je bilo potrebno.

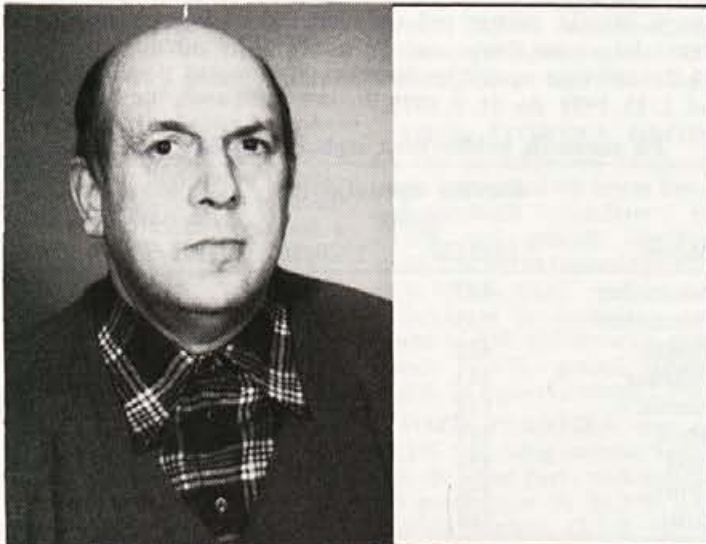

V tem času je tudi napredovala, saj si je že v letu 1966 pridobila interno kvalifikacijo. Vseskozi od takrat uspešno in marljivo opravlja svoj posel.

Tov. JANEZ GOLMAJER, TOZD ŠPORTNA ORODJA, se odlikuje predvsem zaradi njegove vztrajnosti, saj je zaposlen pri montaži športne opreme že od leta 1951. Vestno in odgovorno je opravljal to težko delo vsa ta leta in bi ga še vnaprej, če bi mu to dopuščalo zdravstveno stanje. Naj bo nagrada obenem priznanje tudi ostalim delavcem, ki so ali še sodelujejo pri montaži športne opreme, saj je to delo na terenu, v težkih okoliščinah, ki zahteva samostojnost, iznajdljivost in prekorenen delovni čas.

Tov. JANKO KRMELJ, TOZD ŠPORTNA ORODJA, je zaposlen kot kovač že dolgo let. Je poznan zaradi svoje

vestnosti, prizadevnosti in marljivosti, ki mu je ni nikoli primanjkovalo. Vsa ta leta je bil vzor sodelavcem, saj je svoje najtežje delo v Elanu opravljal z veseljem, vedno je našel čas za pomoč drugim in tudi za prijetnejše vzdušje je znal poskrbeti.

Upravičeno pričakujemo, da bo tako tudi v bodoče.

Tov. FRANC KRALJ, TOZD PLASTIKA, je zaposlen v delovni organizaciji Elan od leta 1946. V tem obdobju je bil odsoten v času služenja vojaškega roka in še dober mesec dni koncem leta 1959. Iz tega sledi, da je član našega kolektiva že 32 let. Tov. Kralj je bil zaposlen na različnih delovnih mestih kot strojni delavec v lesnem obratu, lepilnic v smučarskem obratu, pripravljalec lesa, kontrolor v lepilnici itd. Trenutno dela v TOZD Plastika kot sestavljalac čolnov. Pri svojem delu je izredno vesten in marljiv, tako da ga imamo lahko za zgled vzornega delavca v TOZD Plastika.

Tov. FLORIJAN GAŠPERIN, TOZD VZDRŽEVANJE, vodja gradbenega vzdrževanja, komunale je v Elanu od leta 1956. Zaposlil se je kot tesar. 1965. leta je postal vodja komunale. Je vseskozi dober strokovni vodja, sposoben in prizadeven organizator dela, strog, predvsem pa pošten in vzoren vodja svojim sodelavcem. S svojim delom in vzornim obnašanjem, ki je vidno pri vsaki akciji, dokazuje vračunost in ljubezen do Elana.

Prisoten je bil vedno in povsod, od velikih investicijskih del do detajlov.

Prav tako kot na strokovnem, sodeluje na samoupravnem področju in ni obdobja, da ni vključen v enem ali več samoupravnih organih.

Njegova aktivnost in prizadevnost je vidna tudi v KS, kjer je aktiven gasilec, pri pripravah organizator prireditev in vzgleden pri pomoči posameznikom. Je eden tistih ljudi, ki nesebično in zavzeto prispevajo k hitrejšemu razvoju podjetja in naše socialistične Jugoslavije.

Predstavljamo nagrajence ob 35 letnici ELAN-a

Tov. JANEZ BOHINC, TOZD INŠTITUT, je v Elanu neprekinjeno od leta 1955, vztrajen je bil tudi v težkih trenutkih Elana. Je izredno dober tovariš in vesten delavec. Vseh 25 let je posvetil razvoju smuči kot odlični smučar in poznavalec materialov in je mnogo pripomogel k uspehu s kvaliteto smuči, posebno v zadnjih letih, kot delovodja prototipne delavnice.

Ves čas je vestno sodeloval tudi na športnem področju Elana, prenekateri pokal je za Elan osvojil prav on.

Tudi v samoupravnih organih je sprejete naloge opravljal z zavestjo, da je to dolžnost in v prid celotnemu kolektivu.

Tov. SILVA ARH, TOZD TRGOVINA, že dolga leta opravlja različna komercialna dela v prodaji telovadnega orodja, v pripravi prodaje, sedaj pa v TOZD Trgovina. Tovarišica Arhova je zelo vestna in marljiva delavka in zgledna samoupravljalica. S svojimi bogatimi izkušnjami in znanjem je dala bistven prispevek k razvoju maloprodaje in TOZD Trgovine, predvsem na organizacijskem področju. Menimo, da bo priznanje, podeljeno tov. Arhovi, tudi zgledno vplivalo na njene sodelavce v TOZD.

Tov. AVGUST MIHOLIČ, DELOVNA SKUPNOST SKUPNIH SLUŽB, je v Elanu zaposlen 23 let in je v tem času opravljal sedlarska dela v neposredni proizvodnji, bil je več let planer materiala, sedaj pa opravlja dela in naloge operaterja na sistemu v ERC.

Tov. Miholič je dober samoupravljalca, predvsem pa strokoven, vesten in marljiv delavec. Tak čut pripadnosti,

kot ga ima tov. Miholič, je vzgled sredini, v kateri dela. Tov. Miholič je vnet društveni delavec, za kar porabi veliko svojega prostega časa. Njegovo napredovanje je tipičen primer izpopolnjevanja ob delu, odlikovanje pa spodbuda njemu in vsem, ki se trudijo, da bi v življenju kaj dosegli v korist delovni organizaciji, družbi kot celoti in sebi.

Premakljiv delovni čas

Oblike premakljivega delovnega časa v razvitih deželah prihajajo vse več do izraza in tudi pri nas jih delovne organizacije že pogosto uvajajo. Te oblike se javljajo kot odgovor na pritiske, ki se s točno naprej predpisanimi postopki in točno določenim delovnim časom vrže na delavce. Z druge strani pa skušajo te oblike uskladiti prisotnost delavca z neenakomernimi delovnimi obveznostmi. In kot tretje se želi tudi ublažiti vsakdanje probleme v prometu. Torej precej pomembne želje in cilje: najti tako obliko delovnega časa, ki omogoča najbolj usklajene potrebe delovne organizacije z željami v njej zaposlenih delavcev.

Tudi v Elanu smo s 1. 11. 1979 uvedli premakljivi delovni čas za 200 delavcev. Po poteku enega leta bomo z anke to skušali ugotoviti umestnost, prednosti in slabosti tega sistema. Za sedaj so znani le ugodni rezultati pri zmanjšanju števila nadur pri delavcih, ki delajo v premakljivem delovnem času, saj je v obdobju od 1. 11. 1979 do 31. 7. 1980 bilo opravljenih 2033 nadur manj kot v obdobju od 1. 11. 1978 do 31. 7. 1979.

Po mesecih primerjava izgleda takole:

Mesec	Število opravljenih nadur		Število delavcev, ki je nadure delalo	
	1978/79	1979/80	1978/79	1979/80
november	447	161	17	9
december	555	282	28	13
januar	422	124	31	11
februar	343	76	23	6
marec	112	70	10	3
april	317	70	18	7
maj	154	222	10	6
junij	452	241	17	12
julij	516	40	27	4
Skupaj:	3318	1286	povpr. 20,1	7,9

Lado Hegedič, ing.

I. polletje uspešno

Zaradi kolektivnega dopusta v juliju in avgustu je poročilo že zakasnelo, vendar prav je, da si vsaj grobo ogledamo, kako smo gospodarili in kaj nas je oviralo, da nismo še bolje.

Ob letošnjih polletnih rezultatih moramo podčrtati troje. Prvič, zaostreni pogoji poslovanja, upadanje konjunktura, težave z oskrbo domačega materiala, še zlasti pa uvoženega repromateriala, neusklajenost cen in nelikvidnost so pogoste, če ne stalne spremljevalke pri naših naporih v letošnjem letu, da bi dosegli kar najboljše rezultate gospodarjenja.

Drugo, kar velja zapisati, so ugodni premiki v delitvi dohodka in osebnih dohodkov. Že vrsto let nazaj skrbimo, da se delitveno razmerje dohodka močno nagiba v prid akumulacije. Čeprav je ta delitev le začasna, dokončna delitev dohodka se opravi ob zaključnem računu, — je premik v delitvi dohodka takšen, da nas tudi morebitno bolj širokogrudna delitev v drugem polletju ne bo prizadela v naših prizadevanjih za stabilizacijsko obnašanje na področju delitve dohodka.

Tretje, kar moramo omeniti, pa so manj optimistične napovedi kako bo v drugem polletju leta 1980. Ukrepi izvršnega sveta Jugoslavije in Slovenije, ki so nam vsem dobro znani,

in so nujno potrebni, bodo naša dosedanja prizadevanja pa tudi splošno znane uspehe na tujih tržiščih dokah ohromili. S tem pa seveda močno poslabšali naše finančne rezultate. V čem je stvar. Smo izvozno usmerjena organizacija združenega dela, ki pa potrebuje tudi uvožene surovine, da lahko proizvaja, ker jih doma ni ali pa so nekvalitetne. Velike prepovedi uvoza nas bodo močno prizadele. Samo s skupnimi naporimi nas vseh bomo težave lahko premagali. Rezultati devalvacije, ob polletnem obračunu še niso zaznavni, njena ost bo močno zarezala v dohodek drugega polletja.

Osnovni kazalci gospodarskih aktivnosti

2. Osnovni kazalci gospodarskih aktivnosti

Najprej si moramo povedati, da je 65% naše poslovne aktivnosti sezonsko pogojene. Od tod tudi pravilna trditve, da nam bolj jasno sliko uspešnosti ali neuspešnosti gospodarskih prizadevanj pove devetmesečni obračun.

Stopnja rasti industrijske proizvodnje zaostaja za načrtom za 3%, v primerjavi s preteklim letom pa je v porastu.

Po posameznih temeljnih organizacijah pa se proizvodnja giblje takole:

	80/plan	80/79
— TOZD Smučiči	100	139
— TOZD Športna orodja	92	136
— TOZD Plastika	94	127

Zaloge vseh vrst so v porastu. Imajo svoje opravičilo v sezonskem značaju naše prodaje, pa tudi v povečani proizvodnji predvsem v temeljni organizaciji Smučiči, kjer so lanskoletne naložbe že prisotne. Ne smemo pa pri obravnavanju stanja zalog prezreti negotovosti na področju zunanjetrgovinske zakonodaje. Pa se v izogib zastojem v proizvodnji in nekompletirani ponudbi v prodajni mreži zalagamo s surovinami in trgovskim blagom, v času, ko ne bi bilo nujno potrebno, če bi bila zakonska regulativa skrbnejša in bi pomagala k smelim dolgoročnim poslovnim odločitvam. Pa vse še ni tako.

Zaloge surovin so za 48,3% višje kakor lani, nedokončana proizvodnja je nižja za 20,6%, gotovi izdelki so porasli za 49,1%, trgovsko blago pa za 50,4%.

Strukturna udeležba je naslednja: surovine 30,5%, nedokončana proizvodnja 5,2%, gotovi izdelki 47,0%, trgovsko blago 17,3%.

Po posameznih temeljnih organizacijah je stanje naslednje:

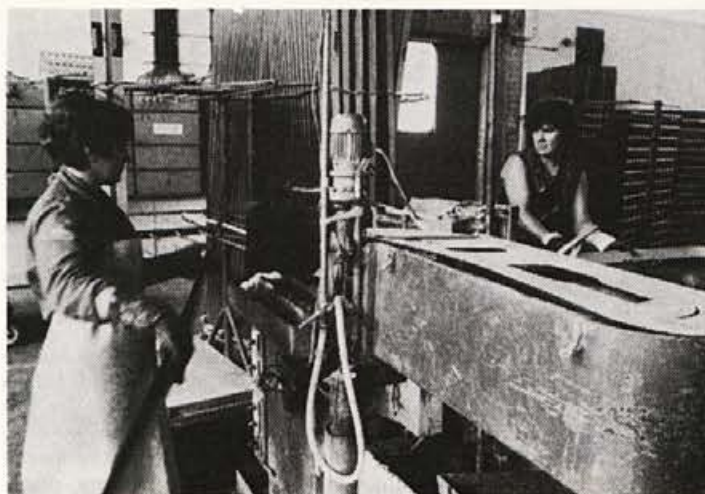
TOZD Smučiči ima za 56,0% več zalog surovin kakor lani ob istem času, nedokončanih izdelkov za 42,5% manj, gotovih izdelkov za 42,1% več in trgovskega blaga za 53,2% manj.

Struktura je naslednja: surovine 29,7%, nedokončana proizvodnja 3,9%, gotovi izdelki 65,7% in trgovsko blago 0,7%.

TOZD ŠPORTNA ORODJA ima za 5,8% več zalog surovin kakor lani ob istem času, nedokončanih izdelkov za 25,9% več, gotovih izdelkov za 46,2% več in trgovskega blaga za 89,9% manj.

Struktura je naslednja: surovine 51,9% nedokončani proizvodi 17,6%, gotovi izdelki 27,8% in trgovsko blago 2,7%.

TOZD PLASTIKA ima za 63,3% več zalog surovin kakor lani ob istem času, nedokončanih proizvodov za 20,3% več, gotovih izdelkov 45,5% več in trgovskega blaga za 73,5% manj. Struktura zalog pa je naslednja: surovine 40,1%,

Delo na brušenju smučiči

nedokončani proizvodi 14,4%, gotovi izdelki 41,1% in trgovsko blago 4,4%.

TOZD TRGOVINA ima zalog trgovskega blaga za 130,9% več kakor lani ob tem času. Drugih zalog nima.

TOZD INŠTITUT nima nobenih zalog.

TOZD VZDRŽEVANJE ima za 79% več zalog materiala in rezervnih delov kakor lani. Drugih zalog nima.

DELOVNA SKUPNOST SKUPNIH SLUŽB izkazuje zaloge pisarniškega materiala, ki so za 28,2% večje kakor lani ob istem času

Na rob problematike zalog tole:

— krediti za obratna sredstva imajo ceno 12% letno, visoke zaloge povzročijo nujno najemanje teh kreditov, s tem pa je povezano vprašanje stroškov.

Kako zaloge rešiti:

— Skrbeti za pametnejše naročanje potrebnih surovin

in blaga, če že ne moremo vplivati na zakonsko regulativo, ki ureja in prepogosto menja zunanjetrgovinski sistem. Žal pa je Elan od uvoza zelo odvisen.

Zunanjetrgovinski rezultati doseženi v letošnjih šestih mesecih so sledeči: Izvoz brez izvozne stimulacije je za 29,8% večji kakor lani, uvoz pa je za 22,8% večji kakor lani.

V globalu izkazujemo za prvo polletje letos negativno zunanjetrgovinsko bilanco, ker smo več uvozili kakor izvozili, ter moramo upoštevati dvoje:

— sezonska prodaja tudi na tuja tržišča,

— večja nabava surovin v prvem polletju zaradi negotovosti na področju zunanjetrgovinske zakonodaje.

Skupaj smo izvozili za 3.355 tisoč S, uvozili pa za 3.626 tisoč S.

Posamezne temeljne organizacije so prispevale naslednje deleže v zunanjetrgovinski menjavi:

	izvoz	uvoz
— TOZD smučiči	2.916	3.053
— TOZD športna orodja	26	106
— TOZD plastika	413	277

Predno preidemo na problematiko s tega področja moramo zapisati, da pa je Elanova devizna plačilna bilanca pozitivna, saj so vse naše obveznosti do tujine vključujoč kredite za 25,87% nižje kot znašajo naše terjatve do tujine.

V začetku junija, točneje 6. 6. 1980 je bil dinar devalviran. Če pogledamo tedanje stanje Elana ugotovimo, da smo z devalvacijo pridobili, če saldramo obveznosti in terjatve.

Vendar nam globlja analiza naših izvoznih prizadevanj pove, še bolj pa z devalvacijo povezana gibanja, da temu ni tako in da bomo morali v bodoče še skrbneje delati in gospodariti.

Naj na tem mestu omenimo dvoje:

— izvozne stimulacije, ki nam jih prizna Federacija po

zakonu kasnije čez vso opravičljivo mero. Le-te se ne izplačujejo gotovinsko ampak z menicami, ki imajo od 60 do 90 dnevno dospelost.

— Za vsako nakazilo v inozemstvo plačamo 2% provizijo ISEOT v Beograd, kar povečuje že tako visoke stroške.

CENE so v letošnjem letu v intenzivni rasti. Proizvajalne cene so se povečale od 20,2% do 22,1%, cene življenjskih potrebščin pa od 26,5% do 26,8%.

Zadnja podražitev nafte (benzina) bo rast cen še pospešila.

Ob znanih ukrepih in tistih, ki še pridejo, si velja posebej vzeti za dolžnost, da varčujemo vsepovsod.

Kljub temu pa ob polletju po temeljnih organizacijah

Nadaljevanje na 8. strani

I. polletje uspešno

Nadaljevanje s 7. strani

ugotavljamo pozitivne razlike med dejanskimi in planskimi cenami, kar nas v naših prizadevanjih podpira.

ZAPOSLENOST se je glede na leto poprej povečala za 3%, vendar je za 1% pod načrtom za leto 1980.

Naj posebej zapišemo, da so vse letošnje dosedaj opravljene naložbe v osnovna sredstva financirane iz lastnih sredstev.

INVESTICIJSKA PORABA je navzlic navideznem mrtvilu kar precejšnja.

3. POSLOVNI REZULTATI

V prvem polletju letošnjega leta doseženi celotni prihodek znaša 492.032.652,00 din. V primerjavi z načrtom za leto 1980 smo plan dosegli z 39,13%, primerjava z letom 1979 pa pomeni povečanje za 37,4%.

Tudi če upoštevamo, da so se v istem obdobju povečale cene, je rast celotnega prihodka visoka. Ne sme nas motiti podatek o doseganju letnega načrta. Največja temeljna organizacija Smučič 2/3 letnega načrta doseže v drugem polletju, zato ne moremo pričakovati visoko doseganje letnega načrta za prvo polletje.

Temeljne organizacije so dosegle naslednji celotni prihodek:

TOZD Smučič: 145.274.372 dinarjev, kar pomeni 26% izpolnitve letnega načrta in 8% več kakor v istem obdobju lani.

TOZD je svoje prihodke ustvarila: 56% z izvozom, 18,5% s prodajo doma, 10,3% drugi prihodki in 14,6% z doseženimi prihodki med TOZD.

TOZD Športna orodja: 88.901.373,00 din in je s tem dosegla letni načrt s 47%, v primerjavi z istim obdobjem lani pa 39% več.

Temeljna organizacija je svoj prihodek ustvarila: s prodajo doma 92,6%, s prodajo med TOZD 6%, z izvozom 0,5% in drugi prihodki 0,9%.

TOZD Plastika: 72.992.261 dinarjev, kar pomeni 66% doseganja letnega načrta in 29% več kakor v istem obdobju lani.

Prihodki pa so bili ustvarjeni: s prodajo doma 70,2%, z izvozom 15,2%, s prihodki med TOZD 13,4% in 1,1% drugi prihodki.

TOZD Trgovina: sto milijonov 063.813,00 din, kar predstavlja 41% letnega načrta in 126% več kakor lani. V TOZD Trgovina se pozna vpliv novih prodajnih enot: grosistična prodaja in maloprodaja v novi trgovini v Beogradu.

98,5% vseh prihodkov je doseženih z neposredno prodajo, 1,5% pa tvorijo drugi prihodki.

TOZD Inštitut: 9.328.359,00 din, kar predstavlja 48% izpolnitve letne naloge in 14% preseganja rezultata doseženega v preteklem letu. 98% vseh prihodkov je doseženih med TOZD, 2% pa tvorijo ostali prihodki.

TOZD vzdrževanje: štiriinštirideset milijonov 888.984,00 din, letni načrt je dosežen s 56%, lanskoletni prihodek ob istem času pa presežen s 64%. Tolikšno preseganje gre predvsem na račun sistema obračuna, ki teče od 1. 1. 80 dalje.

89,3% prihodkov je doseženih v okviru delovne organizacije, 10,5% na domačem trgu in 0,2% ostali prihodki.

Delovna skupnost skupnih služb: 30.583.487,00 din, s tem je dosežen letni načrt v višini 59%, in 33% več kakor lani.

84,6% tvorijo prihodki iz naslova svobodne izmenjave dela, 15,2% prihodki doseženi na domačem trgu, 0,2% pa ostali prihodki.

Prihodki na domačem trgu so doseženi z dejavnostjo obrata družbene prehrane.

Med porabljenimi sredstvi, obračunana so bila v znesku din 326.187.791,00, so se najbolj povečali izdatki za proizvodne storitve (69,4%) medtem ko so najmanjšo rast za beležile porabljene surovine in energija (17,1%).

Manjšo rast, ali znižanje stroškov od lani beležimo pri reprezentančnih stroških, ki so se zmanjšali za celih 16,6%.

TABILIZACIJSKI — VARČEVALNI UKREPI

Že dosedaj smo ravnali z zaupanimi sredstvi gospodarno. V gospodarskem načrtu za leto 1980 in njegovih dopolnitvah zavzema varčevanje posebno mesto.

Posebej moramo naglasiti dvoje gospodarskih ukrepov, ki niso za Elan od včeraj in nam dajejo trdnost:

— Že peto leto obračunavamo pospešeno amortizacijo, s tem smo vse skozi preprečevali prelivanje dohodka v porabo in skrbeli za sprotno vsakoletno revalorizacijo osnovnih sredstev.

— Posebno skrb namenjamo zalogam in njihovu vrednotenju, tudi tu bi z nepazljivostjo predvsem pa neresnim in neodgovornim ravnanjem lahko povzročili odliv dohodka v porabo za osebne in skupne potrebe.

Trdimo, da sta ti dve prizadevanji naši glavni stabilizacijski stališči in da z njima prispevamo več kakor drobno premetavanje in spremljanje reprezentance in dnevnic ter nočin.

V zvezi z zakonom o prepovedi uporabe družbenih sredstev za določene namene, smo uspeli:

— da nobena temeljna organizacija v prvem polletju ni preseгла predpisane kvote sredstev za namene:

- reklame,
- reprezentance,
- pogodb o delu,
- dnevnic in potnih stroškov

Vse te stroške med letom razmejujemo, dejansko nastale stroške iz teh naslovov pa posebej evidentiramo.

To področje varčevalnih ukrepov bomo mesečno spremljali in opozarjali na morebitna odstopanja.

5 ZAKLJUČEK

Nesporno velja, da je letošnje leto izredno nestabilno z osnovnega vidika gospodarjenja, vprašanja stroškov. Ukrepi doma in gibanja v svetovnem gospodarstvu skoraj onemogočajo dolgoročne poslovne odločitve.

Najbolj nas zaskrbljuje nenehna rast cen, nič manj pa strogi ukrepi na področju uvoza repromateriala.

Navzlic temu pa mora biti naša naloga, da tudi letošnje načrte gospodarjenja, kakor že vrsto let nazaj, dosledno in uspešno izpolnimo. Uspeh ne bo izostal, če bomo vsi dodali svoj del odgovornega dela.

Pavel Koder

Referendum za OD

Elan - Begunje

DO ELAN

Begunje, dne 3. IX. 1980

REZULTATI REFERENDUMA dne 3.IX.1980

	TOZD SM		TOZD ŠO		TOZD PL		TOZD TR		TOZD IE		TOZD VZ		DSSS	
	glas.ZA	%	glas.ZA	%	glas.ZA	%	glas.ZA	%	glas.ZA	%	glas.ZA	%	glas.ZA	%
1. Sam.spor.OB	275	62,2	97	63,0	59	75,6	46	85,2	30	78,9	66	58,4	117	83,6
2. Pravilnik OB	277	62,7	98	63,6	59	75,6	46	85,2	30	78,9	61	53,9	117	83,6
3. Pravilnik o izumih	296	66,9	109	70,8	60	76,9	47	87,1	32	84,2	78	69,0	124	88,6
4. Nove KD (IE)	-	-	-	-	-	-	-	-	34	89,5	-	-	-	-
5. Sprememba KD (DSSS)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	125	89,3

UGOTOVITEV 1: V vseh TOZD, DSSS je glasovalo ZA nad 50 % volilcev, za ad 1; ad 2; ad 3; in TOZD Inštitut še za ad 4; DSSS pa za ad 5.

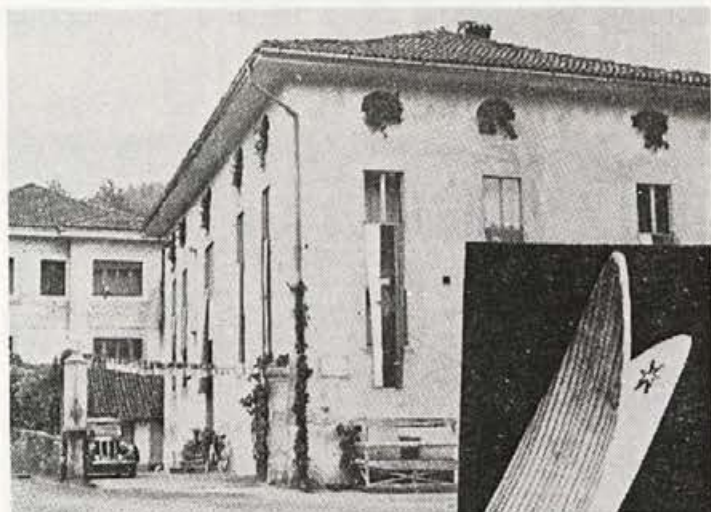
S tem je referendum uspel!

Predsednik volilne komisije DO Elan:
Kos Darko

drugič uspel

Elanovi mejniki v 35 letih

Partizanska smučarska delavnica v Cerkljem 1944 — zibelka Elana

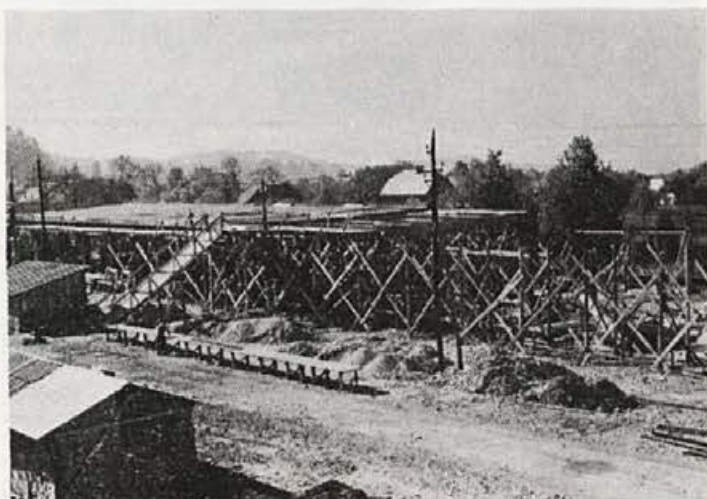

Ustanovitev zadruga Elan Z. O. J. na Zgošči 24. septembra 1945 — začetek Elana

Prvi izvoz smuči v Belgijo 11. decembra 1950

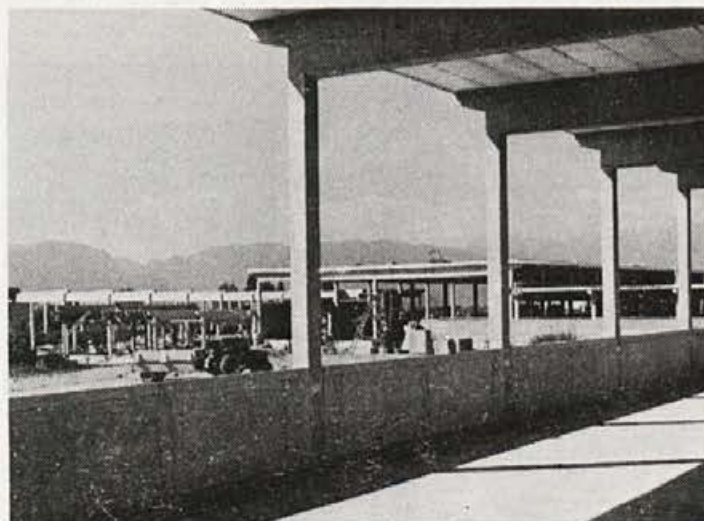
Izvoz smuči v ZDA 1952 (na sliki)

Novo v letih 1953—1955

Elan se je začel širiti preko potoka Zgoše v Begunje 18. oktobra 1953 (razrez)

Gradnja prve smučarske hale A 1955 (na sliki)

Novo v letih 1956—1963

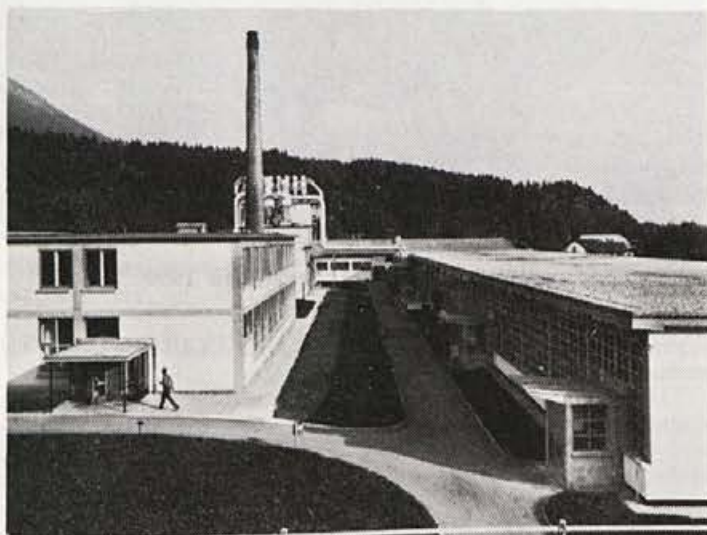
Postavitev skladišča gotovih izdelkov, skladišča in trafo postaje

Ureditev ceste in kanalizacije ter tovarniške ograje

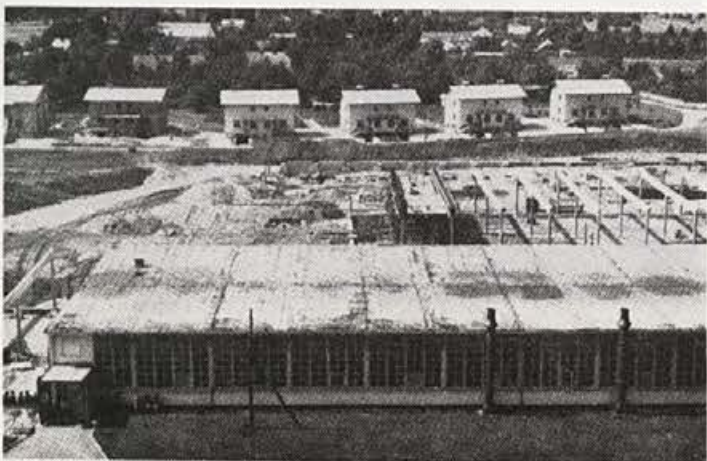
Postavitev hale B 1 (na sliki)

Elanovi mejniki v 35 letih

Inštitut Elan ustanovljen 1962 (na sliki)

Novo v letih 1967—1971

Prvi izvoz plastičnih čolnov 1967

Izgradnja obrata telovadnega orodja in plastike (na sliki)

Novo v letih 1971—1973

Uvedba računalnika IBM 1971

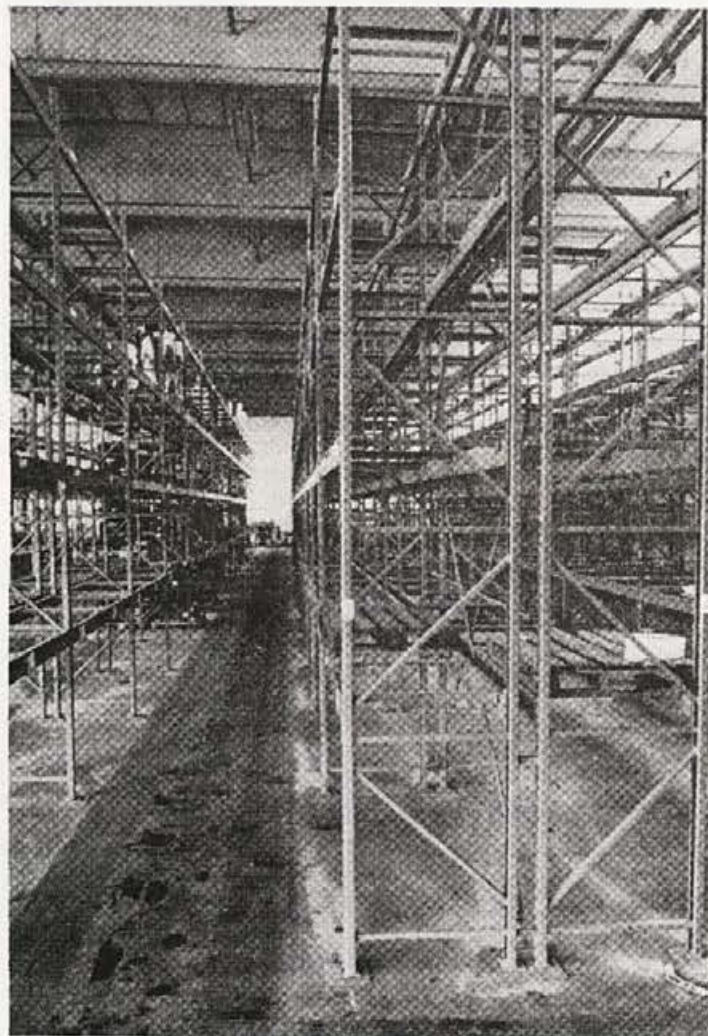
Vpeljava tekočega traku v proizvodnji smučí

Izgradnja upravnega poslopja 1971 (na sliki)

10 NAŠA SMUČINA

Izgradnja nove trgovine Elan v Begunjah 1973 (na sliki)

Otvoritev nove trgovine v Zagrebu 1975

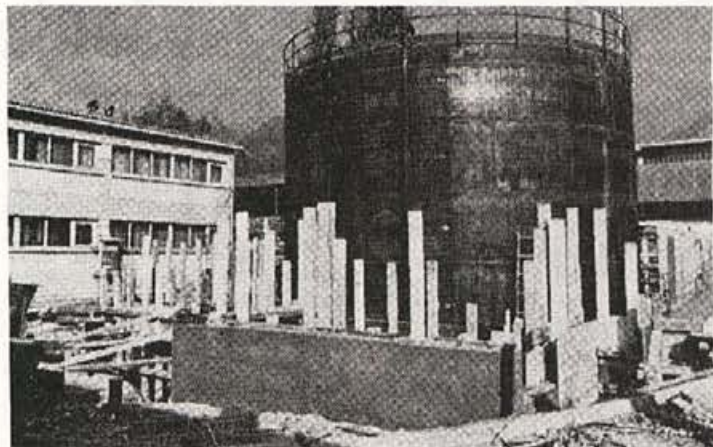
Novo skladišče surovin 1976 (na sliki)

Nova trgovina v Brnci na Koroškem 1978 (na sliki)

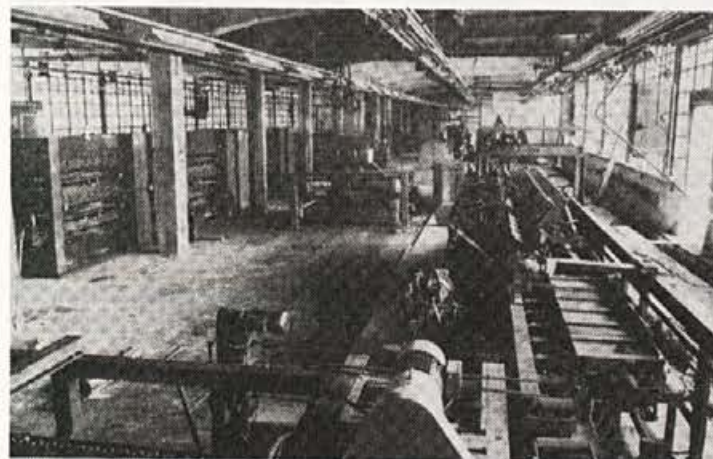
Elanovi mejniki v 35 letih

Izgradnja skladišča goriva — 1978 (na sliki)

Novo v letu 1979—1980. Začetek proizvodnje jadralnih letal
Odkup tovarne tekaških smuči v Haparandi na Švedskem

Rekonstrukcija smučarske hale A (na sliki)

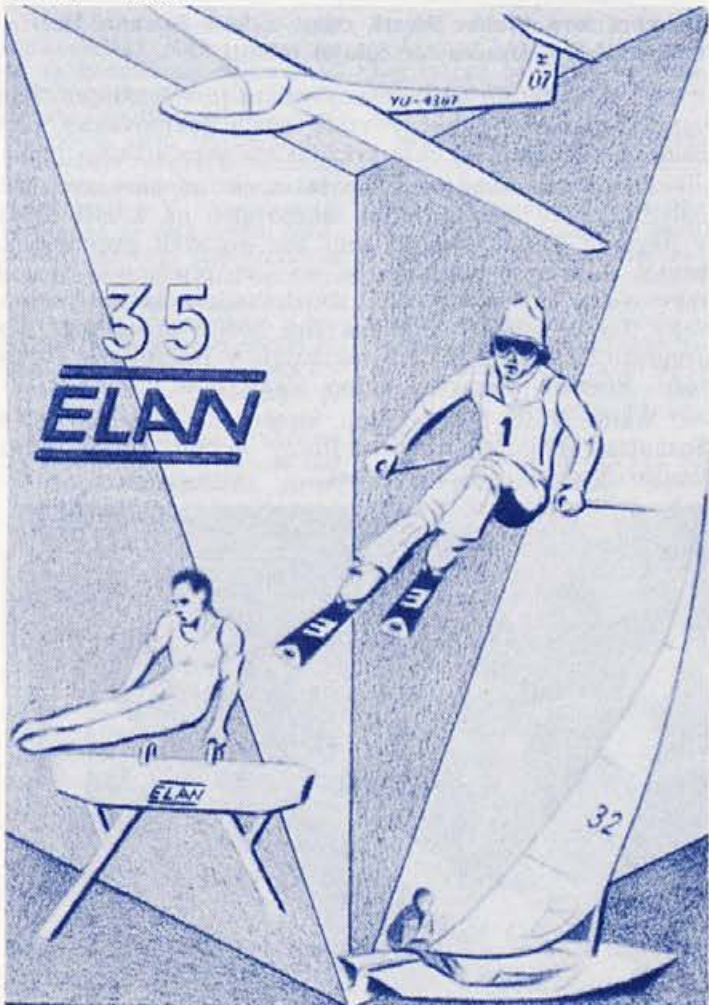
Izgradnja nove smučarske hale B 1 (na sliki)

ELAN — 1980

ELAN — 2000

SKI-POOL, sklad za pospeševanje

ELAN se iz leta v leto močneje angažira na tekmovalnem področju. Uspehi, katere tekmovalci dosegajo na naših smučeh so izredno odmevni in predstavljajo najboljšo propagando za ELAN-ove izdelke.

Smučanje, predvsem alpsko, je v zadnjih desetih letih doživelo izreden razmah in je postalo eden od najpopularnejših športov v razvitih deželah. Razvoju smučanja so veliko doprinesla dinamična tek-

movanja, predvsem svetovni in evropski pokal kot najpomembnejši del zimskega smučarskega cirkusa. Ker televizija, radio in tisk posvečajo tekmam veliko pozornost, postajajo smučarske tekme dogodki, za katere se močno zanima športna javnost. Vsled vsega navedenega se je alpsko smučanje močno razvilo, konkurenca je postala zelo velika in zmaga na tekmah svetovnega pokala predstavlja izreden dosežek z naj-

vrhunškega smučanja

večjo publiciteto. Da bi si zagotovili sredstva za dodatne treninge v poletnem in jesenskem času, so smučarske zveze posameznih dežel iskale različne poti do denarja.

V kratkem pa se je proti koncu šestdesetih let pri večini uveljavil SKI-POOL — sklad za pospeševanje vrhunškega smučanja. Ker so poleg samih smučarjev in smučarskih zvez za vrhunske rezultate imeli izreden interes tudi proizvajalci smučí in ostale smučarske opreme, je bilo povsem jasno, da se je treba v teh okvirih primerno organizirati.

Prvotni namen SKI-POOLa je bilo organizirano zbiranje opreme in denarja za pospeševanje vrhunškega smučanja — pozneje so skozi SKI-POOL začeli »legalno«
plačevati amaterske smučarje, kot nadomestilo za izpad zaslužka in premije za izredne tekmovalne dosežke.

Proizvajalci opreme so s pomočjo SKI-POOLa dobili legalno pravico za določene oblike reklame z amaterskimi tekmovalci.

Velik čut za poslovnost pri funkcionarjih mednarodne smučarske zveze (FIS) je ogromno prispeval k samemu razvoju vrhunškega smučanja — saj SKI-POOL, kot organizacija in tolerantni FIS predpisi, so vsekakor na široko razvezali mošnjike proizvajalcev smučarske opreme, ki so kar tekmovali med seboj z včlanjevanjem v posamezne SKI-POOL-e ter tako z materialnimi in finančnimi prispevki prispevali k razvoju smučanja.

Članstvo v SKI-POOLu je predpogoj, da tekmovalec nastopi z opremo nekega proizvajalca. Da bi SKI-POOL bil atraktiven za proizvajalce, jim mora dati tudi določene garancije, odnosno možnosti za sklepanje pogodb s posameznimi tekmovalci za določeno časovno obdobje.

Najuspešnejši SKI-POOL ima zahodnonemška smučarska zveza, vse ostale zveze se pri ustanavljanju svojih skladov močno ozirajo ravno po nemškem skladu. Čeprav zahodnonemški smučarji niso v samem vrhu, so proizvajalci opreme vseeno zainteresirani za članstvo v nemškem SKI-POOLu, kar je razumljivo, saj je nemško tržišče s 4 milijoni smučarjev največje v Evropi. Za proizvajalce opreme so torej atraktivni SKI-POOLi tistih dežel, ki imajo ali dobre tekmovalce ali veliko tržišče.

Poleg alpskih smučarskih skladov obstajajo pri smučarskih zvezah tudi skladi za pospeševanje vrhunškega klasičnega smučanja; ker oprema za klasično smučanje ima znatno nižjo tržno vrednost

in ker so ljudje, ki tečejo bliže naravi ter manj nagnjeni pomodnim muham, nimajo proizvajalci opreme toliko interesa za podpiranje teh SKI-POOLov za klasične discipline.

YU SKI-POOL je bil ustanovljen na pobudo direktorja ELANA — Jožeta Ostermana in Gregorja Klančnika. Prva leta po ustanovitvi ni bilo pravega zanimanja proizvajalcev za članstvo v našem SKI-POOLu, ker nismo imeli niti uspešnih tekmovalcev niti velikega tržišča. ELAN je s spodbujanjem ustanovitve YU SKI-POOLa poskušal pritegniti k podpori jugoslovanskega smučanja še ostale domače proizvajalce smučarske opreme, ravno tako pa s članstvom tujih smučarskih podjetij v neposredni konkurenci dokazati kakovost smučí. YU SKI-POOL je prav zaživel šele, ko je Tone Vogrinec prevzel krmilo reprezentance in tako tudi indirektno POOLA v svoje roke. Z uspehi reprezentance se tudi interes za članstvo dviga, ravno tako se dvigajo tudi prispevki. YU SKI-POOL sedaj že pod neposrednim vodstvom Vogrinca, spada med bolj organizirane POOLE, kar domačim in tujim proizvajalcem opreme daje garancijo, da je podpiranje jugoslovanskega vrhunškega smučanja dobra naložba.

YU SKI-POOL — Klasični se še vedno zvija v porodnih krčih. Dejstvo, da smučarska industrija v svetu že drugo leto stagnira, nespoštevno vpliva na tiste, ki naj bi kakorkoli podpirali preskromne dosežke jugoslovanskih »klasičarjev«
— zato ta POOL še nekaj časa ne bo tisto, kar bi si želeli.

ELAN poleg jugoslovanskega POOLA uspešno sodeluje s švedskim in češkim ter od lanskega leta s švicarskim alpskim POOLom. Ker v nemškem in francoskem klasičnem POOLu nismo dosegli pomembnejših uspehov, smo iz njih izstopili — upamo, da bo v norveškem in italijanskem POOLu bolje. Sodelovanje z Amerikanci bomo nadaljevali. Odločitev, da bi vstopili še v ameriški alpski POOL, vsled previsokih stroškov in angažmana v Švici, nismo mogli sprejeti.

Tudi v bodoče si razvoja vrhunškega smučanja v večjem delu sveta ne da predstavljati brez aktivne podpore proizvajalcev opreme. Ker ta povezuva med proizvajalci in njihovimi interesi s tekmovalci in njihovimi interesi mora biti dobro organizirana in pravilno usmerjena, bodo SKI-POOLi v nekoliko izpopolnjeni obliki še nadalje živeli in odigrali pomembno vlogo v vrhunskem smučarskem športu. **Mag. Peter Petriček**

Obisk švicarskih tekmovalcev

Drugi z leve Walter Vestí, osmi z leve Silvano Meli — tekmovalca v smuku ter mlajši talenti

Po nekajletnih prizadevanjih nam je v letošnjem letu uspelo, da smo dobili v vrste naših tekmovalcev tudi člane A in B skupine ekip švicarskega smučarskega poola.

Zaradi medsebojnega spoštovanja in navezave čim boljših stikov smo povabili tekmovalce na krajši obisk v Begunje. Ob tej priliki smo jim pokazali proizvodnjo smučí, sodelavci inštituta pa so jim predstavili razvoj tekmovalne službe ter način sodelovanja z našimi tekmovalci. Da bi odnesli iz Elana čim boljše vtise, smo jim organizirali tudi nekaj dni rekreacije v Bohinju in Portorožu. Elanovo švicarsko ekipo sestavljajo:

Walter Vestí, Silvano Meli, Simona de Agostini, Yvone Seeholzer, Regula Ochsner, Romy Scupp, Linda Hügi, Benito Bonetti in Roland Glas. Miha Šefic, oec.

Švicarski tekmovalci pri ogledu proizvodnje smučí

Poslovanje avtoparka

V sklopu TOZD VZ deluje tudi oddelek, imenovan avtopark.

Oddelek predstavljajo poklicni šoferji podjetja in vodja avtoparka.

Delo oddelka je opravljanje transportnih storitev s tovornjaki, kombiji in osebnimi vozili, ter opravljanje z vozili brez stalnega voznika.

Vse storitve so evidentirane po SM, ki te storitve naročajo in mesečno tudi zaračunane po veljavnem internem ceni-ku.

Skupaj vozni park predstavljajo:

- trije tovornjaki s prikolicami
- poltovorni avtomobil
- šest kombijev
- dvanajst osebnih avtomobilov.

Poleg tega je še nekaj osebnih vozil, ki niso Elan-ova in služijo za potrebe servisa in tekmovalcev.

Prav v teh dneh smo dobili še štiri nova osebna vozila, ki bodo zamenjala stara, za podjetje nezanesljiva, tako da ne bodo vplivala na povečano število vozil.

Število in vrsta vozil je prilagojena potrebam. Tako tovornjake pretežno uporablja nabava za nabavo surovin in skladišča gotovih izdelkov za odpremo gotovih izdelkov vseh treh TOZD. Tri kombije uporablja TOZD SR za montažna dela v telovadnicah. Dva kombija uporablja nabava za nabavo materiala v delni kombinaciji z odpremo. En kombi uporablja komunala za prevoze delavcev in prevoz ekspresnih pošilk iz železniške postaje.

Vsa našeta vozila imajo stalnega voznika.

Osebna vozila pa so pretežno uporabljena takole:

- eno vozilo ima stalno v rabi predstavnik SR Srbije
- eno vozilo ima trgovina Zagreb

— eno vozilo s stalnim šoferjem je namenjeno za kurirska opravila

— dve vozili z enim stalnim voznikom sta namenjeni za prevoz gostov in prevoz predstavnikov podjetja v primerih, ko predstavlja podjetje pri poslovnih partnerjih

— eno vozilo uporabljajo za osebni prevoz na relaciji Begunje — Fortuna delavci, ki so zaposleni na Fortuni

— eno vozilo od predstavnik Beograd je izven uporabe

— preostalih pet vozil je prvenstveno namenjenih in tudi uporabljajo se za potrebe servisne službe IE v sezoni. Izven sezone pa se uporabljajo za tekoče potrebe in jih uporabljajo vsi TOZD in DSSS glede na svoje potrebe.

Poleg navedenih vozil imamo trenutno najeto tudi vozilo, ki služi in ga uporabljajo direktorji TOZD in služb za nujna tekoča opravila (banka, sestanki, itd).

Na prvi pogled zelo veliko število vozil je največkrat premajhno, ker je naša poslovna heterogenost izredno velika, možnost kombinacij pa glede na omejenost časa zelo majhna. Tudi v tem oddelku je veliko problemov z vsklajevanjem interesov.

Nezadržno se tudi tukaj uveljavlja parcialna tozdska miselnost pred skupnim ciljem. O varčnosti in racionalni uporabi vozil ni dvoma, ker je način poslovanja takšen, da morajo iti vsa naročila skozi sito in jih odobri direktor TOZD oz. službe.

Branko Renko, dipl. oec

Vzdrževanje drugače

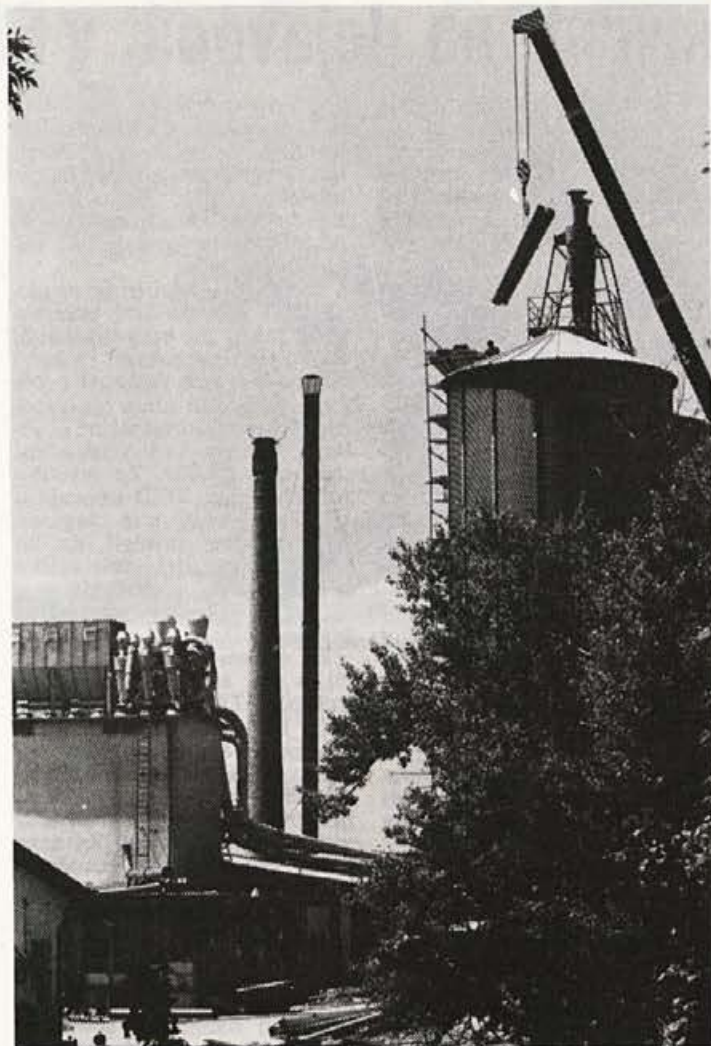
V pretekli Smučini smo brali o pripravah in opravilih, ki naj jih TOZD VZ opravi v času kolektivnega dopusta.

Dopust je minil in načrtovana dela so ponekod bolj, drugje manj zadovoljivo opravljena.

Tokrat želimo pokazati na VZ z druge, bolj senčne strani, to je, nakazati nekaj težav, ki delavnosti VZ spremljajo in vplivajo na končni rezultat.

Ko sem po minulem dopustu analiziral opravljeno delo, po kvaliteti, količini, sem ugotovil, da smo bili uspešni in smo pretežni del načrtovanih nalog tudi uresničili. Zal to oceno spremlja tudi trpek priokus, ki izhaja iz ugotovitve, da nekateri med nami še vedno niso dojeli resnost gospodarske situacije in so skušali svoj nezadovoljiv prispevek skriti v celoti, to je v delu prizadevnih vzdrževalcev.

Skušal sem dobiti tudi mnenje nekaterih vodstvenih delavcev iz drugih TOZD z vidika, če so imeli po dopustu kakšne posebne težave. Priznati moram, da so bili precej kritični, za kar sem jim hvaležen. Opazili so le pomanjkljivosti in skoraj nobene dobre stvari. Ugotovljeno stanje kaže, kako je delo vzdrževanja nevhvaležno, ker se ga ne more meriti v tonah ali kosih in kako slabo ga poznajo tudi tisti, ki so v podjetju cenjeni kot strokovnjaki. Moje ugotovitev potrjuje dejstvo, da ni bilo malo primerov, ko so posamezniki takrat, ko so odšli na dopust, obrnili samo stikalo in izključili stroj, pri tem pa niso pri sebi našli toliko odgovornosti do družbenih sredstev, da bi stroj, vreden nekaj deset ali celo sto milijonov očistili in opozorili na eventualne pomanjkljivosti, ki jih je na stroju potrebno odpraviti.

Tovarniški detajl — obnova silosa odpadnega lesa med kolektivnim dopustom

Naslednji primer je naša kanalizacija. Naše ravnanje do te komunalne naprave je tako mačehovsko, da človek nehote razmišlja, ali posameznik svoje delo opravlja povsem brez uporabe razuma, ali pa to počenja celo iz škodoželjnosti. V kanalizaciji smo našli za celo paleto predmetov, od krp, polivinilastih vrečk, rokavic, lepila, laka, do več kontejnerjev odpadkov, ki jih namerno pometamo v kanalizacijo, nakar ob priliki čiščenja zviška gledamo na delavce, ki težko opravljajo to umazano delo.

Dokaj površen in strokovno na zelo nizkem nivoju je naš odnos do energetskih virov. Vemo samo to, kaj pri posamezni pipi piha ali teče, vse ostalo pa prepuščamo vzdrževalcem. Prav bi bilo, da bi te naprave in vire bolje spoznali, saj je znano, da je dobro prijatelja poznati in se temu primerno obnašati. Energijo omenjam zato, ker nam je potreba po varčevanju dobro znana, njeni potrošniki pa mi, zato smo tudi mi tisti, ki jo lahko bolj ali manj varčno izkoriščamo. Za boljšo predstavo navajam, da je vrednost energetskih naprav v DO ca. 20.000.000.— din, mesečna poraba energije pa ca. 1.000.000 din. Takšne in tolikšne naprave potrebujejo tudi zahtevno in drago vzdrževanje kar vse se seveda nikjer ne vidi vse do trenutka izpada,

ko vsi visokostrokovno ugotavljamo, kako se je lahko kaj takega pripetilo, saj imamo veliko in drago vzdrževanje.

Svoj prispevek zaključujem s tem, da apeliram na vse tiste, ki bodo članek prebrali, da se ob njem tudi nekoliko zamislijo in razmislijo mojo trditev, da lahko z minimalnim prispevkom tako vzdrževalcev, kot delavcev v proizvodnji, stroške vzdrževanja in še bistveno večje stroške zastojev zmanjšamo za 20 %, če bomo s stroji in napravami pazljivejše ravnali in jih včasih tudi očistili.

K takemu ravnanju nas bodo v kratkem prisilile razmere, ker je vzdrževalcev, vsled podrejene vloge, težkega, umazanega in miselno zahtevnega dela težko dobiti in drugo nič manj pomembno dejstvo, da je vzdrževanje zelo drago in se bistveno odraža v poslovnem rezultatu.

Branko Renko, dipl. oec.

Dopisujte
v glasilo

Inventivna dejavnost v ELAN-u včeraj, danes, jutri

V obdobju, ko smo v Elanu sprejeli nov pravilnik o izumih in tehničnih izboljšavah, pričakujemo, da bo sprejeti dokument vse zaposlene v Elanu vzpodbujal k čimbolj množični in uspešni inventivni dejavnosti.

Analiza prijav v preteklosti je pokazala, da smo v Elanu na tem področju malo aktivni. Do leta 1974 je število vlog naraščalo, v naslednjih letih pa nato naglo upadalo in doseglo v letu 1979 le 9 prijav, ki pa so bile vse nagrajene le z zneskom 150 ND kot uporabna idejna rešitev, ki pa se v proizvodnji ni realizirala. Od vseh prijav v tem obdobju pa je le malo pomembnejših tehničnih izboljšav.

Podobno stanje je tudi v ostalih OZD, razen redkih izjem, na območju Slovenije in Jugoslavije. Zaradi tega so družbenopolitične organizacije na ravni republike organizirale dne 29. 5. 1980 posvetovanje o inovacijski dejavnosti v Ljubljani, ki sem se ga tudi udeležil.

Navajam nekaj zaključkov s posvetovanja, ki naj bi to dejavnost v OZD pospešili.

1. Večina ključnih sistemskih družbenoekonomskih odločitev in ukrepov mora v prihodnje upoštevati oz. vključevati elemente, ki bodo stimulirali in pospeševali inovacijsko dejavnost in uveljavljali inovacijski način reševanja razvojnih, poslovnih in drugih problemov.

OZD so danes premalo ali pa sploh niso stimulirane, da bi večji dohodek iskale v inovacijah. V sedanjih pogojih nima OZD, ki uvaja lastne tehnološke rešitve, nobenih prednosti pred tistimi OZD, ki brez lastne kadrovske in razvojne osnove kupujejo licence, kar je v prvi fazi neprimerno lažje, saj riziko uvažanja nove tehnologije prevzame tisti, ki je tehnologijo prodal.

Zato je potrebno razviti celovitejši sistem družbenoekonomskih ugodnosti za tiste, ki razvijajo inovacije in nosijo tveganje, hkrati pa zavezati tiste, ki uvažajo tehnologijo, da morajo imeti razvojno-raziskovalno dejavnost na stopnji, ki bo zagotavljala inovacijo kupljene licence.

2. Banke morajo skupaj z raziskovalno skupnostjo Slovenije in združenim delom zagotoviti izgradnjo učinkovitejšega sistema kreditiranja razvoja inovacijskih dosežkov, ki ga terjata večja rizičnost inovacijskih procesov.

Raziskovalna skupnost Slovenije, temeljne banke in GZS naj čimprej pripravijo predlog metodologije in pogojev za kreditirane raziskave in izvedbo inovacij. V ta namen udeleženci predlagamo, da se ustanovi »inovacijska banka«.

Za vlaganja v osnovna sredstva za prenos domačih inova-

cij v proizvodnjo naj dobi OZD pravico do ugodnejših kreditov, vrednost inovacij naj se upošteva kot del lastne udeležbe pri financiranju. Krediti naj bi bili z nižjo obrestno mero in daljšimi odplačilnimi roki.

3. Srednjeročni in letni plani OZD morajo biti pripravljeni tako, da bodo zajemali tudi razvojne naloge, iz katerih bo mogoče razbrati probleme tekoče in nove proizvodnje. S temi nalogami in problemi morajo biti seznanjeni delavci v TOZD. Za izvedbo teh nalog naj OZD uporabijo tudi javne razpise in razglase. S tem bomo dosegli, da bo ustvarjalnost delavcev veliko bolj kot doslej usmerjena v reševanje razvojnih nalog lastne OZD.

Za uresničevanje razvojnih ciljev je zato potrebno, da imajo TOZD in njihove asociacije na vseh področjih združenega dela srednjeročni načrt svojega razvoja z opredelitvami raziskovalnega dela, prenosa tehnologije in drugih razvojnih elementov. Za snovanje zamisli in dolgoročnejši razvoj pa morajo imeti OZD oz. panoge okvirne idejne načrte dolgoročnega razvoja.

Za strokovno pripravo predlogov ter za izvajanje sprejetih usmeritev so posebej odgovorni vodstveni in vodilni delavci.

4. Pri izvajanju investicijske politike moramo jasno opredeliti, kako bomo zagotavljali v bodočih programih uvajanje lastnih raziskovalnih dosežkov v družbeno prakso. Delež lastnega znanja mora biti tudi eden od kriterijev prednostnih investicij v naslednjem srednjeročnem planškem obdobju.

5. V SRS je nujno čimprej izdelati enotno metodologijo in točneje navodilo za zemanje stroškov in učinkov inovacij v OZD, prav tako se je potrebno v okviru podpisnikov družbenega dogovora o inovacijah dogovoriti, da se uvede enoten sistem statističnega spremljanja nastalih in uporabljenih inovacij kot sestavni del družbenih informacij, kar nam bo omogočalo, da bomo razpolagali s točnejšimi podatki o razvoju inovacijske dejavnosti.

6. V SRS je potrebno na ustrezen način organizirati pomoč OZD pri uveljavljanju ustvarjalnosti v OZD, pri izpeljavi posameznih inovacijskih procesov, pri dajanju nasvetov s področja inovacijske dejavnosti in pri zagotavljanju ustreznih informacij na tem področju.

7. Podpisniki družbenega dogovora o inovacijah morajo spodbuditi čim tesnejše samoupravno povezovanje znanstveno-raziskovalnega dela in njegovih dosežkov z delom in razvojem materialne proizvodnje in družbenih dejavno-

sti. Zagotoviti je potrebno učinkovitejše združevanje dela in sredstev OZD z raziskovalnimi organizacijami in skupnostmi ter čim hitrejšo in smotno uporabo dosežkov v praksi.

8. Za doseganje uspehov na področju inovacijske dejavnosti je potrebno v obdobju uveljavljanja preobrazbe usmerjenega izobraževanja vnašati v učne procese na vseh ravneh vsebinske dopolnitve in metodološke prijeme, ki bodo spodbujali ustvarjalnost ter usposabljali delovne ljudi za sodelovanje v inovacijskih procesih. Pri tem je treba posebno pozornost posvetiti formiranju učnega kadra in pritegniti razvojne kadre in njihove organizacije v izobraževalni proces.

V vse oblike izobraževanja moramo vnašati spoznanje o družbeni vlogi novega znanja in tehničnega napredka; zato je potrebno spodbujati motiviranje in popularizacijo razvoja sposobnosti in ustvarjalnosti mladih in vseh zaposlenih ter dopolnilno in specialistično izobraževanje na vseh področjih.

9. V mednarodni menjavi znanja in tehnologije je potrebno načrtno odpravljati odvisnost od tuje tehnologije ter tujih označ blaga in storitev, obenem pa težiti k čim večjemu izvozu proizvodov in storitev z večjim deležem ustvarjalnega znanja in tudi k izvozu našega znanja kot bistvene sestavine višjih oblik dolgoročnega gospodarskega sodelovanja s tujino, še posebej z deželami v razvoju.

10. Pospešeno je treba uresničevati družbene dokumente o kadrovski politiki in organizirati proizvodno-inovacijske oddelke ali druge organizacijske oblike v OZD. Pri tem mora biti razvojni kader, ki prenaša dosežke raziskav v neposredno prakso, v čim večji meri programsko in dohodkovno vezan na osnovni proizvodni proces.

11. Ugotavljamo, da je politična klima pospeševanja in stimuliranja inovacijske dejavnosti dokaj ugodna na republiški ravni, ni pa v zadostni meri prodrla v občine in v OZD. Zato je potrebno, da družbenopolitične organizacije usmerijo svoje nadaljnje aktivnosti za pospeševanje inovacijske dejavnosti predvsem v združeno delo; OOS in samoupravni organi TOZD morajo vsako leto obravnavati inovacijsko dejavnost v konkretni TOZD in DO, prav tako pa morajo OOS naloge s tega področja vnesti v letne delovne načrte, s katerimi je potrebno podrobneje opredeliti svoje naloge.

12. OOS so dolžne, da zagotovijo v OZD dogovor:

1. Da bodo samoupravni organi v TOZD oblikovali politiko inovacijske dejavnosti in skrbeli za njeno izvajanje.

2. Da bo delavcem v OZD v razpravah o zaključnem računu posebej prikazan dohodek, ki je nastal na osnovi inovacij, prav tako tudi posebna nadomestila avtorjem inovacij.

3. Da bodo TOZD v letnih planih predvidele sredstva za financiranje inovacij.

4. Da bo pri kadrovanju na vodilna delovna mesta v OZD upoštevan kandidatov odnos do razvijanja inovacijske dejavnosti ter uveljavljanja lastnega znanja v praksi.

5. O nalogah poslovnih organov in strokovnih služb na področju inovacijske dejavnosti.

6. O merilih za stimulacijo udeležencev v inovacijski verigi, ki morajo zagotavljati odvisnost posebnih nadomestil doseženih dohodkovnih in drugih rezultatov; v sistem nagradjenja je potrebno poleg avtorjev inovacij zajeti tudi druge delavce, ki sodelujejo pri uresničevanju inovacij. Z ustrezno materialno stimulacijo je potrebno pospeševati tudi vsako obliko ustvarjalnosti nasploh.

7. O nadaljnjih aktivnostih za sprejemanje oz. dograjevanje ustreznih samoupravnih splošnih aktov s področja inovacijske dejavnosti; v sredinah, kjer so inovacijsko dejavnost že normativno uredili, pa morajo zagotoviti ustrezno vsebinsko uveljavitev.

8. O različnih oblikah moralnih priznanj avtorjem inovacij.

13. V svojih internih samoupravnih aktih morajo TOZD upoštevati:

— da se inovacijski predlogi formirajo kot družbena sredstva oz. kot materialne pravice

— da v proizvodnjo prenešene inovacije predstavljajo produkcijska sredstva oz. delovna sredstva (227. čl. ZZD)

— da so v proizvodnji uporabljene inovacije kot materialne pravice prenašajo v osnovna sredstva OZD, če je njihovo trajanje nad eno leto (čl. 228 ZZD)

— da se vrednost teh materialnih pravic nadomešča iz amortizacije na podlagi ZZD (čl. 106) in zakona o amortizaciji (Ur. l. SFRJ št. 58-76, čl. 6).

Na ta način bomo ustvarili tudi enega izmed stalnih virov financiranja inovacijskega dela.

Naloga OOS pa je tudi, da zagotovijo, da bodo o nalogah in usmeritvah, ki so pomembne za OZD, razpravljali samoupravni organi ter da bodo v okviru strokovnih in upravnih organov v OZD sprejeti ustrezni programi aktivnosti za nadaljnje razvijanje inovacijske dejavnosti, predvsem pa, da bo inovacijska dejavnost v OZD tretirana kot sestavni del normalnega poslovnega procesa.

Stane Rupar

Inicijative v predalu

Ko pride na vrsto tista sobota, ki smo se je že odvadili in nam krajša konec tedna, si tudi marsikdo izmed nas vzame čas za pospravljanje »predalov«. Ritem in rutina dela nam kar ne dopuščata brskanja po sebi, po nas samih, ki tvorimo kolektiv, ki si ga mesečno ogleda okroglo štirideset uradnih obiskov, koliko pa še neuradnih. Kljub temu pa svetovno znana firma moleduje za odgovor na delegatsko vprašanje o ELANU 2000?. Če je telesnokulturna obveščnost odločujočih forumov adekvatna z nejasnimi odgovori, potem še niso zreli, da v takšni meri odločajo. Po drugi strani pa je res, da takšnega branžnega vpogleda, kot ga imamo mi, drugi nimajo in mnogo zavisi od našega lastnega prepričanja, načina in vztrajnosti. Vzroki za razmišljanja so globoki in premisleka vredni.

S sedanjim načinom bomo prav gotovo postali največja firma smučil, vendar je vsako sezono čutili odevanje določeni služb v zimske plašče, tako da ostalim leto hitreje mine. Kakor je ritem dobrodošel, prerašča z leti v monotono in predstavlja nevarnost, posebej še, če je podobna tudi odvisna naravnost, ki postaja ob naši neinicijativnosti edino gonilo. Energetska kriza, proizvodni program in stabilizacija so dokaj trhle noge naše kratkoročne perspektive plastike. Monopolni odnos se nam ne poda in se le poskusimo približati realnim potrebam trga. Redki so namreč tisti, ki si rekreacije na vodi razlagajo drugače kot s pomočjo vetra, za takšno spoznanja pa tuje pameti ne potrebujemo: Športna orodja so železni repertoar Elana in ker ga sleherni izmed nas dobro pozna, je toliko težje razumeti delno nerazpoloženje. Eno so oprema in orodja telovadnic, drugo pa je val opreme za rekreacijo, na katerega nismo pripravljani, saj ni časa za razvoj. Prostorska utesnenost bo le delno rešena z novim skladiščem, zato pa ozka grla še vedno ne bodo odpravila dolgih dobavnih rokov. Smo razprodani, vendar le z malenkostnimi možnostmi razmaha. Vsemu navkljub je naša prisotnost na trgu dokaj močna in smo praktično že inženiring za opremo.

Posebej težko je vsako leto planirati s takšnimi mislimi v podzavesti. Svoje usode pa ne smemo spustiti iz vaje, čeprav razdrobljeni trošimo energijo v notranjem prepričanju. Resnica je, da nas nepovezanost TOZD-ov ločuje in da »skupne službe« niso skupne. Komisija za planiranje razvoja in proizvodnje, ki je temu namenu nekoč služila, je odmrta, nismo si pa poiskali nove organizirane oblike, ki bi v njenem smislu odpravljala vizionarnost. Zaupa-

mo svojim konjem, toda voz razvoja se le počasi premika. Še tiste drobne pobude, ki se posameznikom porajajo, ob vsakodnevnem delu zamrejo, saj jih je težko regularno spraviti v življenje ob sedanjih organiziranosti. V času, ko naj bi vsak odločal o vsem, delal pa v svojem ozkem delokrogu, si ne upamo brez bojazni pogledati na kolegovo mizo. Dejstvo je, da težav ne moremo premostiti brez timskega dela, ki pa si ga vsak po svoje predstavlja. Če prenesemo gornje na Elanov jezik, bi marsikdo rekel, češ, saj imamo inštitut, vendar nam je vsem na koncu jezika. Ne vemo mu mesta, vemo le, da nas preveč stane. Rešitve ne gre iskati samo v reorganizaciji inštituta v »možgane« podjetja, temveč v marketingu kot telesu s tipalkami, ki nam s podpisom garantira pravo pot. Šele tedaj bomo našli odgovarjajoče mesto za marketing, ki ga prevečkrat spregledamo. Čeprav sedanjí trenutek ni pravi čas za reorganizacijo, bi veljalo kvaliteto dela oplemenititi z denarjem, ki leži pri dokaj neosveščenih investitorjih, npr. športnih gradenj in jim prodajati znanje, ki pa ga nam kljub izkušnjam še manjka. Prav poglabljanje znanja in boljši organizacijski prijem sta temelja, na katerih je vredno graditi napredek. Vprašanje pa je, če smo zanj dovoljni in ali si hočemo v času konjunktura nakopati delo, katerega sadove bomo obirali v prihodnje. Najboljše so spontane rešitve, zato je korak lažje storiti sedaj, ko nam gre dobro, kot pa čakati na sedem suhih let.

Kopja se lomijo pravzaprav glede dveh načinov. V prvem je način dela takšen, da vsako, ki naj bi sodeloval v timu, najprej podela svoje in sproti zbira inicijative. Takšno je naše timsko delo ali sestankovanje, ki rado pade že na prvi stopnici primarnega dela. Več kot očitno je, da nas ob sedanjí zagnanosti požene le višja sila. Zato bi veljalo poskusiti z drugim načinom, ki ne dopušča, da se ideja razbije na čerih realnosti, kajti te čeri so omejitve hitrosti na poti naprej. Po polževo pa ne gre hoditi po tem svetu, v katerem ni ključij, dobri konji pa tudi niso poceni. Slej ali prej pa se na dirko patentov, izvirnosti idej, ki pomenijo obstoj.

Če smo tudi za v bodoče mnenja, da se problemi rešujejo na sestankih bomo še slišali stavek: »morali se bomo vnesti...«, ki postaja naša krilatica, sicer pa je boljša tista varianta, da se problemi rešujejo za delovno mizo. Če smo že ljudje »ta pravi«, močnejše ne sedimo najbolj prav, ali pa je problem kje drugje?

dipl. arch.
URBANC JANEZ

Sodelavka pri izločanju smučil iz modelov

Od kdaj do kdaj delamo

IZ »DELAVSKE ENOTNOSTI«

Ko so statistiki primerjali Jugoslavijo z drugimi državami, so ugotovili, da imamo podobno produktivnost kakor razvite dežele v proizvodnji piva, v tekstilni in obuvalni industriji. Na marsikaterem področju pa močno zaostajamo. V ilustracijo: medtem ko nakoplje naš rudar v osmih urah 500 kilogramov premoga, ga njegov kolega na Poljskem, prav tako v osmih urah 1300 kilogramov, v ZRN 1200 kilogramov, v Franciji 1100 ud. Ali: jugoslovanski železar naredi na leto 25 ton surovega železa, italijanski 70 ton, zahodnonemški 100 ton, železar v ZDA pa kar 165 ton! Takih in podobnih primerov bi lahko naštevati še in še...

Razumljivo se ob tem zastavlja vprašanje, kje so poglavitni vzroki za tolikšne razlike v produktivnosti? Strokovnjaki zagotavljajo, da jih gre iskati v vrsti elementov. Vedno pa pri tem omenjajo slabo izkoriščene zmogljivosti, neustrezno kadrovsko politiko, nepremišljeno investiranje, nestimulativno nagrajevanje in med poglavitnimi vzroki tudi slabo izkoriščenost delovnega časa.

In na vse to prepogosto pozabljamo. Vemo, da je delovni čas oziroma njegovo razporejanje zelo pomembno orodje v boju za večjo produktivnost dela, pa mu kljub temu posvečamo premalo pozornosti. Značilno je, da se že pri opredelitvi, kaj je delovni čas, precej razhajamo. Nekateri namreč mislijo, da so delovni čas ure, ki jih zaposleni preživijo v delovni organizaciji, drugi pa, in tem bi veljalo pritrditi, da je delovni čas del dneva, ko je delavec aktivno vključen v delovni proces.

In ker je produktivnost dela v najtesnejši povezavi z načrtovanjem in razporejanjem delovnega časa, bi kazalo o vsem tem, glede na naše hude in številne gospodarske težave, nekoliko več razmisliti. Čim prej moramo namreč odgovoriti na zelo pomembno vprašanje, kako organizirati delo in delovne pogoje, da bodo omogočili večjo produktivnost in obenem nudili delavcu možnosti za zadovoljevanje potreb tako v samem delovnem procesu kot tudi zunaj njega.

Raziskave zelo nazorno govorijo o tem, kdaj delamo najslabše: ob začetku in koncu delovnega dneva, takrat, ko je delovni dan najdaljši, ter prvi in zadnji dan v tednu. In ob tem, ko dobro vemo, da že sama narava dela dovoljuje različne variacije delovnega časa, se nehote znova zastavlja vprašanje, kako razporejati delovni čas, da bo le-ta zares dobro izkoriščen?

Praksa odgovarja: vsekakor ne tako kot doslej! Upoštevajmo človeka, upoštevajmo tudi njegove potrebe izven tovarne, potrebe njegovega zasebnega življenja, njegovo osebnost, njegov bioritem. Načela samoupravljanja in osvobajanja dela zahtevajo delavca samoupravljalca, ki ne dela le po navodilih drugih, pač pa sam sodeluje pri oblikovanju svojih delovnih obveznosti. Naj sodeluje torej tudi pri razporejanju delovnega časa, naj bo sooblikovalec delovnega procesa in ne le fizični objekt za izvrševanje delovnih nalog. Izkoriščenost delovnega časa in s tem produktivnost bo s tem spodbudnejša, saj bo delavec svobodnejši. Imel bo več od delovnega dne in s tem več od življenja.

Prizadevanja za stabilizacijo

Vrsta ocen in ukrepov, ki jih je vezni izvršni svet pripravil do začetka julija, okvirno zalema: ureditev nekaterih odnosov v družbeni reprodukciji na področju kreditno-monetarne politike, porabe, ekonomskih odnosov s tujino in primerne delitve:

1. Spremembo tečaja dinarja (s sočasnimi ukrepi na drugih ključnih področjih) in maksimiranje cen.

2. Razdelavo ukrepov, ki bodo uveljavljeni do konca letošnjega leta.

3. Programom ukrepov, ki bodo uveljavljeni do konca letošnjega leta.

4. Programom ukrepov gospodarske stabilizacije za srednjeročno razvojno obdobje 1981—1985.

S konkretnimi ukrepi naj bi posegli še na področja blagovnih režimov uvoza in izvoza, carinske zaščite, deviznega sistema, uporabe depozitov v bankah, politike obrestnih mer, revalorizacije osnovnih sredstev in amortizacije, zagotavljanja sredstev za financiranje stanovanjske izgradnje in preskrbe trga.

S tem se bomo morali prizadevati za:

— utrjevanje samoupravne vloge delavca pri vsaki gospodarski odločitvi,

— uveljavljanje dohodkovnih odnosov, še posebej na področju skupnega (tako dinarskega kot deviznega) prihodka, svobodne menjave dela in preobrazbe ekonomskih odnosov s tujino,

— dosledno gibanje vseh oblik porabe v okvirih realno ustvarjenega dohodka ter upoštevanje rezultatov tekočega in minulega dela v delitvi osebnih dohodkov,

— uveljavitev zavesti, da sprememba tečaja dinarja ni nadomestilo za slabo delo in nizko produktivnost dela, ampak spodbuda ustvarjanju pogojev za povečevanje izvoza in uveljavljanje kakovostnih dejavnikov gospodarstva v organizacijah združenega dela,

— odločnejšo plansko usmeritev v razvoj industrije, ki se bo dolgoročno vključevala v mednarodno delitev dela, razvoj nujno potrebne infrastrukture, povečano proizvodnjo hrane in razvoj tistih družbenih dejavnosti, ki bodo prispevale k povečevanju družbene produktivnosti dela,

— samoupravno združevanje sredstev za razvoj prednostnih dejavnosti (kot so energija, surovine, hrana),

— takšne planske dokumente, ki upoštevajo možnosti zagotavljanja potrebnih surovin, energije in sredstev za financiranje svojega razvoja,

— vključevanje v dogovore o temeljnih planov le tistih nalog, za katere bodo nosilci investicij sprejeli zelo konkretne materialne obveznosti in odgovornosti ter realno prikazovali vrednost naložb, njihovi

vih dohodkovnih in drugih učinkov,

— zagotavljanje celovitosti in soodvisnosti planiranja ekonomskih in socialnih pogojev dela in življenja delavcev,

— učinkovitejše vključevanje raziskovalnih in strokovnih organizacij (uveljavljanje domačega znanja in dela) v družbeno reprodukcijo in v mednarodno delitev dela,

— manjšo kreditno odvisnost združenega dela in bank od Narodne banke in zmanjšanje kratkoročnih posojil pri naložbah,

— dogovarjanje o cenah na podlagi medsebojne odvisnosti, povznanosti in odgovornosti, pri čemer bomo izhajali iz odnosov pri pridobivanju dohodka, tržnih razmer in v zakonu opredeljenih kriterijev o oblikovanju cen,

— razvoj gospodarsko manj razvitih območij v Sloveniji in Jugoslaviji z združevanjem dela in sredstev za skupno dogovorjene programe, tehnologijo in organizacijo dela,

— gospodarno izrabo delovnega časa,

— smotrno zaposlovanje delavcev in usklajevanje kadrovskega potreb združenega dela,

— smotrno upravljanje s sredstvi družbene reprodukcije,

— boljšo organizacijo dela,

— povečanje produktivnosti dela,

— zmanjševanje stroškov,

— pospeševanje inovacijske dejavnosti,

— smotrnejše izkoriščanje proizvodnih zmogljivosti in vseh notranjih rezerv,

— zlasti v predelovalni industriji uvajanje proizvođenj, ki izpolnjujejo pogoje intenzivnejšega in enakopravnega vključevanja v mednarodno delitev dela, hitrejša prilaganja zahtevam tržišča in dogovorjenim razvojnim usmeritvam,

— analiziranje in ocene strukturnih neskladij kot podlaga za spremljanje ukrepov in aktivnosti,

— dinamično prilagajanje strukturnim spremembam,

— spoštovanje načel enotnosti jugoslovanskega trga,

— odločno nasprotovanje zapiranju organizacij združenega dela v občinske in regionalne meje,

— dosledno izpeljavo svobodne menjave dela kot edinega načina za pridobivanje dohodka v družbenih dejavnostih in v skupnih službah,

— uresničevanje dogovorjene aktivnosti pri obravnavanju periodičnih in zaključnih računov,

— zagotavljanje optimalnega delovanja sistema obveščanja v združenem delu in njegovo dopolnjevanje z drugimi sistemi obveščanja, zagotavljanje predvsem pravočasnosti, dostopnosti, popolnosti

in objektivnosti informacij (skladno s »Temeljnimi informacijami za delavce«) ob slednem vzpostavljanju in

spodbujanju povratnih informacij (osrednji cili akcije »Tisoč delavcev-sodelavcev«).

VJ

Partizanski tabor — Heroj Tonček

Občinska konferenca ZRVS Radovljica je 6. junija 1980 organizirala »Partizanski tabor heroj Tonček« za vse učence sedmih razredov osnovnih šol v občini.

Tabor je bil v Ribnem pri Bledu. Udeležilo se ga je 418 učencev in okrog 80 rezervnih vojaških starešin ter ostalih mentorjev.

Namen tabora je v negovanju tradicij NOB, pridobivanju učencev za vojaške poklice, obujanju spomina na narodnega heroja Antona Dežman-Tončka, ki je bil pred leti pobudnik tabora in kot zaključek obrambnih priprav.

Učenci so se formirali po vodih s tem, da je bil vsak razred vod, vodi v čete, tako da učenci vsake šole sestavljajo četo, čete pa partizanski odred.

Poveljnik štaba odreda iz vrst učencev je bila učenka osnovne šole iz Bohinjske Bistrice Irma Resman, iz vrst mentorjev pa Drago Rozman.

Ob 7.30 uri je bil zbor učencev pred spomenikom narodnega heroja Antona Dežman-Tončka pri vojašnici Radovljica. Član OK ZŠMS Radovljica je govoril o življenjski poti heroja Tončka, nato so vojaki izvedli kratek kulturni program.

Potem smo se vsi odpeljali v Ribno, kjer je bilo nadaljevanje programa. Poveljnik štaba odreda — Irma Resman je raportirala predsedniku občinskega sveta za ljudsko obrambo, varnost in družbeno samozščito ing. Pernuš Leopoldu, ki je po igranju himne in dviganju zastave imel pozdravni govor.

Nato se je pričelo tekmovanje med vodi v naslednjih disciplinah:

— poznavanje zgodovine NOB

— razstavljanje in sestavljanje puške M 48

— nudenje prve pomoči poškodovancem

— streljanje z malokalibrsko puško

— streljanje s puško M 48

— izvedba kulturnega programa

— v splošni disciplini v času tabora

V tekmovanju je zmagal drugi vod druge čete iz osnovne šole Bohinjska Bistrica, za kar je prejel prehodno zastavico tabora.

Poleg tekmovanja je bil izveden pouk iz spoznavanja vojaške opreme in orožja: avtomatska in polavtomatska puška, puškomitraljez M 53 in M 72, ročna bomba, protipešadijska in protitankovska mina, ročni minomet in netrajni top, minomet 60 in 82, pištola, daljnogled in busola, reševalna oprema za gašenje, sredstva ABH zaščite.

Razgovor o vojaških šolah in vojaških poklicih je vodil Rozman Janko.

Razgovora so se udeležili aktivni oficirji JLA, naši občani gojenci vojne akademije iz Beograda, Miklavčič Stane in Šolar Vili ter dva gojenca iz gimnazije Franc Rozman-Stane iz Ljubljane. Učenci so pri tem aktivno sodelovali.

Na koncu je garnizon JLA Bohinjska Bela s svojimi vojaki izvedel demonstracijo »Vod v napadu«.

Program je bil zanimiv in je potekal brez zastojev.

Učenci so pokazali veliko zanimanja in ves čas so aktivno sodelovali.

Jordan Blaževič

Zahvale – čestitke – priznanja

Spoštovani g. Čerin!

Ne bi radi zamudili priložnosti, da vam ponovno izrečemo svojo zahvalo za pomoč pri prevzemu našega letala v Begunjah. Medtem so prispeli vsi dokumenti, opravljen je bil preizkus za prevzem, čakamo samo še na dovoljenje našega Urada za letalski promet in seveda na lepše vreme.

Razen tega bi vam radi izrazili tudi svoje veselje nad lično izdelavo letala. To priča o visoki kvaliteti vaše proizvodnje in človek dobi vtis, da so vaša letala do podrobnosti izdelana z ljubeznijo. Dajemo vam naše polno priznanje.

Ponovno najlepša hvala in prisrčen pozdrav.

P. Listemann

Lahko smo veseli, da kupci opazijo prizadevanje izdelovalcev. Takšna ocena, ki jo je v tem primeru dal kupec letala, je najvišja, ki jo je možno dobiti.

Mislím, da si maitna skupina za izdelavo jadralnih letal tudi s strani celotnega kolektiva Elana zasluži najvišjo oceno za prizadevnost pri svojih nalogah.

Vsi smo lahko veseli njihove enotnosti, ljubiteljske prizadevnosti ter delovne odgovornosti, ki jo izkazujejo in celotnemu Elanu s svojimi izdelki dvigajo ugled v svetu.

Vsem članom skupine za izdelavo jadralnih letal v Elanu čestitam za odlične delovne dosežke.

Dolfe VOJSK

SLOVENE ASSOCIATION SYDNEY

SLOVENSKO DRUŠTVO SYDNEY

A COMPANY LIMITED BY GUARANTEE

DRUŽBA Z ZAVEZO OMEJENO NA JAMSTVO

45 FERRERS RD., HORSLEY PARK, N.S.W., 2164

All correspondence to/Dopisuje na: Box 93, P.O. Fairfield, N.S.W., 2165.

Spoštovani člani delovnega kolektiva tovarne ELAN

V imenu odbora in članov Slovenskega društva Sydney, se iskreno zahvaljujem delovnemu kolektivu tovarne ELAN, za neprecenljivo darilo treh smučí našemu društvu, katere nam je izročil vaš reprezentant Miran Gašperšič na sydnejskem letališču.

Po Elanovih smučeh je povpraševal že marsikateri rojak v našem klubu. Smučke bomo razstavili in upamo, da bo nekega dne bližnje bodočnosti tudi naš dom lahko opremil nadarjenega smučarja, ki bo na Elanovih smučeh reprezentiral Slovensko društvo Sydney na strminah našega Snowy Mauntains.

Smučke je uradno predal našemu društvu na večer 15-letnega bala, 16. avgusta, ljubljanski novinar Nedeljkega Dnevnika g. Toni Fornezzí.

Zal nam je le, da člani smučarske ekipe, pod vodstvom Toneta Vogrinca, niso imeli dovolj časa, da bi tudi njih

predstavili našim rojakom. Zato jim v imenu Slovenskega društva Sydney čestitamo na izrednem uspehu pri tekmovanju v Avstraliji. S tem tekmovanjem so naši mladi fantje pokazali, da so nepremagljivi team v slalomu in veleslalomu svetovnega vrha. Velika zahvala temu uspehu pa pripada izvrstni izdelavi odličnih smučk tovarne ELAN, ki je tudi na tako oddaljeni peti celini zelo poznana, saj na Elanov proizvod naletimo v mnogih veletrgovinah v Sydneyu.

Ponovna hvala na prelepem darilu, kakor tudi iskrena zahvala g. Gašperšiču za trud in odgovornost izročitve tega darila.

Prisrčno pozdravljam v imenu vseh rojakov Slovenskega društva Sydney člane delovnega kolektiva tovarne ELAN. Obenem pa vam želim še mnogo nadaljnjih uspehov v bodoče.

Anton Bulovec
predsednik
Slovenskega društva
Sydney

VIII. TURNIR

15.VIII.1980

Št.	PRIZNANJE IN IME	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	JERALA VINKO	1	1	1	0	1						4	II.
2	BIAZIČ FRANČ	0	0	0	0	0	1/2					1/2	VI.
3	BILIČ JOŽE	0	1	1	1	0	0					2	III-IV.
4	POPOČNIK ZVONE	0	1	0	1	0	1					2	III-IV.
5	VREČKO MARK	1	1	1	1	1	1					5	I.
6	BENEDIČIČ ANTON	0	1/2	1	0	0	1					1/2	V.
7													
8													
9													
10													

Pod pokroviteljstvom JOSIPA BROZA TITA, predsednika Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, u Splitu su od 15. do 29. IX 1979. održane

VIII MEDITERANSKE IGRE
nadmnetanje sportskih amatera Sredozemlja

U znak priznanja za izraženu moralnu i materijalnu podršku

DOMAČINU SPORTA

»ELAN«
Tovarna sportnega orodja — Begunje na Gorenjskem

podjeljuje se ova zahvalnica, kao uspomena za sudjelovanje u organiziranju ove najveće sportske manifestacije koja je ikada održana u našoj domovini.

VIII mediteranske igre
Split 1979
DIREKCIJA.

70

ljubljska banka

Caixa Postal 21232
20.000 — RIO DE JANEIRO — RJ
BRAZIL
Telex (031) 1562
Tel. (021) 274.1743
(031) 361.0222

521/1488/80

Rio de Janeiro, 15.07.80

V. Bogataj
Direktor
ELAN - Tovarna Sportnega Orodja
64275 Begunje
Yugoslavia

Ob priliki, ko pod tropskim soncem, sicer v zimi, citamo, da je Vasa cenjena delovna organizacija podpisala nov sporazum z Sten markom. Vam iskreno čestitamo, kajti Vase uspešno delovanje je v ponos vsem nam, ki delamo v inozemstvu z ciljem, da povečamo izvoz.

Lepo pozdravljeni.

LJUBLJANSKA BANKA, ZDRUZENA BANKA
Predstavništvo Južna Amerika

Bogdan Salej
Direktor

cc DVR
TB

SRS/esa.*

Izkoriščanje delovnega časa v I. polletju

V prvem polletju letošnjega leta smo v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta dosegli minimalno boljše rezultate pri izkoriščanju našega delovnega časa. Bistvene spremembe so bile le pri nadurah (11.612 ur manj) in pri porabi časa za vojaške vaje (3105 ur več).

V spodnji tabeli je prikazano število ur po posameznih vrstah plačil in udeležba števila ur v celotnem številu evidentiranih ur v času od 1. 1. do 30. 6. 1979 in od 1. 1. do 30. 6. 1980.

Naziv	1979		1980	
	Št. ur	%	Št. ur	%
Prispevek za Črno goro	7.452	0,65	—	—
Prisotnost na delu	945.287	82,98	984.533	85,14
Nadure	31.054	2,72	19.442	1,68
Vojaške vaje	1.375	0,12	4.480	0,38
Neplačane ure izostankov	1.757	0,15	1.271	0,11
Prazniki	37.868	3,28	31.082	2,69
Letni dopust	33.952	2,98	34.432	2,98
Izredni dopust	1.514	0,13	1.623	0,14
Izobraževanje	539	0,05	1.948	0,17
Zastoji, suspenz	1.067	0,09	2.431	0,21
Nesreče pri delu do 30 dni	2.312	0,20	3.148	0,27
Bolovanje do 30 dni	32.936	2,89	29.516	2,55
Bolovanje nad 30 dni	17.516	1,54	21.224	1,84
Porodniški dopust	20.172	1,77	16.076	1,39
Nesreče pri delu nad 30 dni	1.148	0,10	2.272	0,20
Nega, spremstvo	4.040	0,35	2.856	0,25
Skupaj:	1.139.489	100	1.156.354	100

Lado Hegedič, ing.

Izpolnjevanje delovnih listkov

Upisovanje dela in oddaja delovnih listkov je v TOZD šp. orodja pomankljiva in ni sprotna ob zaključku dela. Posledica je ta, da dobi obračunavalka večino listkov zadnji dan v mesecu in šele, ko uspe to »goro« listkov vpisati, lahko ugotovi, da posameznemu delavcu sploh ure manjkajo. Potem pa zopet nazaj v delavnico; kje so ure oz. kaj je delavec delal. Čas pa teče, rok za oddajo kompletnega obračuna v ERC pa je drugi delovni dan v mesecu. Če pri tem omenim, da mora ena delavka obračunati v tem kratkem času najmanj 100 (sto) delavcev, potem lahko dobi vsak sam predstavo o tem kakšno »delo« je to.

Zato opozarjam vse delavce, predvsem pa delavce lesne in

kovinske delavnice, da so dolžni sproti vpisovati opravljeno delo v delovne listke in to pravilno tako, da seštevek ur posameznih del da celoten delovni dan in tako izpolnjene listke tudi sproti oddajati delovodju oz. v zato določena odlagalna mesta.

V kolikor se situacija ne bo izboljšala, bomo prisiljeni sprejeti druge ukrepe, ker se na dosednji način ne da zagotoviti pravičnega in pravočasnega obračuna. Upam in želim, da tega ne bo potrebno ukreniti in da bo vsak, če je že delo lahko opravil, tudi svoj rezultat sproti in v pravilno evidentiral, ker je to prvi pogoj, da bo tudi nagrajevan po opravljenem delu.

Pintar Lojze ing.

Uredniki glasil aktivni

Komisija za informiranje pri OSZS je julija sklicala posvet z uredniki internih glasil iz radovljiške občine. Na posvetu se je obravnavala akcija »Tisoč delavcev — sodelavcev«. Navzoči so bili uredniki iz Verige, Almire, LIP-a, Murke, Sukna, HTP-a, Iskre Otoče in Elana.

Seja komisije je opredelila sledeče naloge:

— Analiza informiranja v TOZD (skupaj z INDOK centrom).

— Obisk večjih OZD, ki nimajo internih glasil.

— Delegati in aktivisti v DPO naj se prvi vključijo v sodelavce internih glasil.

— V interna glasila več informacij iz KS.

— Samoupravna normativna opredelitev in delovanje odborov za informiranje v OZD.

— Stalno iskati pristope in materiale za pridobivanje novih dopisnikov.

Uredniki internih glasil so predstavili svoje delo uredniških odborov in problematiko obveščanja v svojih OZD.

Razprava je izluščila naslednje naloge, ki naj bi jih tudi vključili v programe aktivnosti akcije »Tisoč delavcev — sodelavcev«:

— Doseči večjo povezanost INDOK centra, strokovnih služb, SIS in internih glasil.

— Družbeno politične organizacije morajo nuditi več podpore uredniškemu odboru.

— V večini OZD ne sodelujejo odbori za informiranje, ki morajo skrbeti za celotni sistem obveščanja, uredniški

odbori se praviloma ukvarja-jo le z urejanjem glasil.

— V internih glasilih premalo sodelujejo dislocirani TOZD in enote.

— V nekaterih OZD bo treba izpopolniti in izboljšati sestavo uredniških odborov (člani odbora naj bi s svojim delovanjem pokrili vse dele OZD) v odboru naj bi bili iniciativni in delovni člani.

Uredniki so ocenili posvet za koristen. To naj bi postala stalna oblika dela. Drugi posvet urednikov bo oktobra, kjer bodo pregledali in ocenili zastavljeno akcijo.

Slavko Knafelj

Kako smo letovali

PROKOŠTANE

Kot že nekaj let, je tudi letos postavljenih v Pakoštanah pet Elanovih camp prikolic. Camp v Pakoštanah leži v gostem borovem gozdu v neposredni bližini vasi, ki se zadnje čase hitro širi — največ po zaslugi turizma.

Na površini približno 8 ha sprejme camp okrog 3.000 gostov; to pomeni, da je v glavni sezoni zelo gosto naseljen. Naše prikolicе so razen ene postavljene dokaj ugodno, tako da ni daleč do obale, do trgovine in do sanitarij. Ena prikolica je sicer postavljena v isti okoliš kot ostale, vendar je bila čisto »zaparkirana« s prikolicami in šotori, kar je za stanujoče res neprijetno.

Prikolicе s predšotori (za mimoidoče posebej zanimivo) nudijo dovolj zavetja in udobja za stanujoče družine. Tudi hladilniki so letos kljub zelo slabi električni napetosti kar dobro delovali. Drobna oprema je seveda stvar okusa posameznikov; vsekakor je zelo ugodno, da te ni treba voziti s sabo. Izgleda, da so najbolj uporabljani ležalniki, saj komaj že zaslužijo to ime.

Marsikdo, ki je letoval v Pakoštanah, se je popeljal z barko proti Kornatskim otokom, ali šel na sprehod čez Jadransko magistralo do Vranskega jezera, kjer je obilo sladkovodnih rib. Imeli smo priliko videti nekega fanta, ki je komaj prinesel v camp soma; ker mu je segel od glave do peta. Zvečer je za prebivalce campa skoraj obvezna pot v vas — v trgovino, na pošto, ali si privezati dušo v bolj ali manj opečeno kožo. Za otroke, pa tudi za odrasle »firbce« je poskrbela »omletarica« s svojo kuharsko tehnologijo.

Naj napišem še nekaj kritičnih misli. To je pač poglavje o organizaciji trgovine, čistoče v sanitarijih in urejanju campa. Človek dobi vtis, da v teh poslih

še niso kos povečanemu utripu turizma. Manjka tudi objektov za šport in rekreacijo oziroma jih camp sploh nima, čeprav bi glede na svoj cenik to moral imeti.

Izgleda, da je turist-tabornik zelo potrpežljivo in iznajdljivo bitje, ki ima mnogo časa in kajpak denarja, saj kljub navedenim pomanjkljivostim ljudje množično naseljujejo ta del naše čudovite obale. Slovenci tožimo, da je Dalmacija predaleč (zlasti ob vse dražjem bencinu), vendar čudovito čista morska voda, stanovitno in toplo podnebje po svoje le premagata tegobe, ki sem jih prej omenil. Dobra zasedenost naših prikolic v Pakoštanah potrjuje, da je ta namestitev za članovce še vedno dovolj privlačna.

Kot pravijo upravitelji campa, morajo ves dohodek odvajati v matično podjetje PPK Zadar in jim potem zmanjka sredstev za vzdrževanje in izpopolnitev campa.

Č. F.

SELCE

Navadno rečemo: »Če ni druge prostora, gremo pa v Selce«.

Prav malo je namreč takšnih, ki gredo v Selce namenoma letovat. Zakaj tako? Verjetno zato, ker je ta misel med nami nekako zakoreninjena. Vsako letovišče ima pač nekaj slabih in nekaj dobrih točk. Naj najprej naštejemo slabe, ki pa so verjetno povsod po naših letoviških krajih podobne:

- sanitarije
- prehrana
- oprema

Sanitarije so morda preveč blizu menze, čeprav verjetno ta problem ne bomo mogli rešiti. Rešili pa bi lahko vse v zvezi s čistočo mi sami. Če bi vsak za seboj pospravil, tudi sanitarije ne bi bile zanemarljive.

Glede prehrane verjetno odrasli člani ne bi smeli biti

preveč kritični, ker je kuhinja oz. menza naklonjena tistim, ki imajo radi slano in papricirano hrano. Za otroke pa taka hrana ne ustreza, zato bi bilo zaželeno, da bi se lahko v naših objektih tudi kuhalo. Mogoče ne bi bil prevelik strošek, če bi opremili naše hišice s plinskimi kuhalniki.

Gornja pripomba bi sicer morala biti navedena že v tretjem delu teh pripomb, vendar pa naj dodam še to, da bi morda nabavili za hišice v Selcah še par posod za sadje, zeljenjavo, pripravo solat ipd.

V prid Selcam pa govori verjetno ne prevelika oddaljenost, zelo urejena plaža in sam camp. Poskrbljeno je za zabavo v več lokalih in to z moderno glasbo, lahko pa se prisluhne tudi pravim starim dalmatinskimi tamburicam.

Po vsej verjetnosti pa ne vplivajo na naše počutje niti slabe niti dobre lastnosti samega kraja, temveč mi sami. Če smo znali in zmogli pozabiti vsakodnevne težave in napore, in si nabrali novih moči v dobri družbi in počitniškem razpoloženju, smo dosegli namen letovanja, pa naj je to bilo v Selcah ali kjerkoli drugje.

C. A.

V VRSARJU

Na morju smo bili pred kolektivnim dopustom, v campu FONTANA. Ta camp je zelo velik. Prikolice so razdeljene po razredih. Od naše prikolice se je zelo lepo videlo mesto Vrsar. To je staro mesto, zidano iz kamnja in ima ozke ulice.

Zgodilo se nam je veliko stvari. Neki dan smo sedeli pred prikolico. Gledala sem v nebo in videla velik siv oblak, ki se nam je približeval z vso hitrostjo. Opozorila sem starše. Nenadoma je nastala huda burja, ulil se je dež. Pospravili smo stole v baldahin. Ni

nam preostalo drugega, kot da smo držali kovinske palice, na katerih je bil pripet baldahin. Burja je bila tako silovita, da nam je jemalo sapo, bili smo vsi premočeni. Ko je pritiskala še močnejše, se je v mojem kotu začel baldahin parati. Mamica je prevzela moje delo, jaz pa sem hitro znosila vse v prikolico. Bali smo se, da se nam bo vse skupaj podrlo, tako so se palice krivile. Nato je burja le ponehala. Bili smo vsi premočeni in utrujeni. Ogledali smo si ostale prikolice in videli veliko razdejanje. Skoraj vse baldahine na naši strani je raztrgalo in podrlo je celo eno prikolico.

Naslednji dan je bilo jasno, zato smo odšli na plažo. Toda v vodi je bilo ogromno meduz. Prinesel jih je morskimi tokovi in valovi so jih spravili k obali. Tako se naslednjih nekaj dni nismo mogli kopati. Meduze so bile majhne rjave in tudi večje. Tiste rjave so te opekale le toliko kot kopri-va, bolj nevarne so večje, ki povzročajo večje opekline. Ker nismo mogli v vodo, smo jih pač metali iz vode.

Pa tudi nylon plaža mi ni ušla. Tja me je peljala naša sosedka. Ni mi bila preveč všeč, tam vsi samo spijo in berejo pa tudi obala je skalovita. Naslednji dan nisem več hotela tja. Z bratom sva hodila pobirat murve. Drevo je bilo ob poti na plažo. Mi smo hodili tuji turisti in me spraševali kaj jeva. Nisem jim znala odgovoriti, toda ko so jih poskusili so videli da so sadeži zelo sladki in užitni.

Če v Vrsarju ni bilo toliko sončnih dni, pa je bilo veliko dogodivščin. Ati se je najboljši jezil, ker v nobeni trgovini ni dobil prave kave in smo zato kuhali kar »knaip«. Mamica pa ni dobila nobenega pralnega praška in je morala kopalke prati kar s cetom za posodo. Jaz in brat na nisova noga grešala nobene stvari, saj je bilo sladoleda vedno dovolj.

Jana Jelenc

Vrečko prvak za leto 1980 v šahu

Šahovska sekcija je letos uvedla nov sistem točkovanja za najboljšega šahista za leto 1980. Osnovno pravilo je bilo da:

- se točke dele po sistemu smuč, svet, pokala
- se steje pet najboljših uvrstitev
- kdor prvi doseže 125 točk je prvak za leto 1980

Vrstni red:

Prva kolona moštev ime, priimek in točke. V oklepaju pa koliko rezultatov ima priznanih, saj imamo tudi rezervne točke, zadnje številke.

1. Maks Vrečko 125 (5) 40 prvak za leto 1980, 2. Vinko

Jerala 110 (5) 20, 3. Zvone Potočnik 85 (5) 11, 4. Milan Dragan 77 (5) 12, 5. Mirjan Langus 73 (5) 22, 6. Tone Benedičič 57 (5) 30, 7—8. Jože Bilič 44 (4) 0, 7—8. Franc Blažič 44 (5) 5, 9. Alojz Blažič 39 (5) 6, 10. Jože Korošec 32 (5) 6, 11. Franc Resman 30 (3) -, 12. Vinko Omejc 28 (5) -, 13. Andrej Resman 18 (2) -, 14. Milan Dolar 7 (1) -.

Iz vrstnega reda se vidi, da ima točke 14 tekmovalcev. Seveda pa se bo vrstni red v štirih mesecih verjetno še spremenil.

Tone Benedičič

V šahu uspeh Dragana

Pred dopustom je bil v rekreacijskem centru v Krpinu hitropotezni šahovski turnir ali tako imenovano prvenstvo Gorenjske.

Nastopilo je 32 moških igralcev in 4 ženske. Vreme nam je bilo naklonjeno.

Igralci so bili razdeljeni v tri predtekmovne skupine po igralni moči, tako da smo dobili naslednji vrstni red:

Ženske: 1. Simona Peklaj, ISKRA Elektronika Kranj

Moški: 1. Rudi Osterman, MURKA Lesce

Ta dva sta osvojila pokala tovarne »ELAN«.

Od sedmih elanovcev je bil Dragan v tretji skupini drugi, Vrečko pa četrti. Ostalih rezultatov žal nismo dobili. Organizacija turnirja je bila dobra.

Tone Benedičič

Ekipa ELAN-a – osma

V nedeljo, 24. 8. 1980 je bil v rekreacijskem centru v Krpinu 1. rekreacijski moštveni šahovski turnir v počastitev dneva graničarjev. Turnirja se je udeležilo 13 ekip z vse Gorenjske. Prve tri ekipe so prejele pokal organizatorja.

Vrstni red: 1. »VERIGA« Lesce 39,5 točk, 2. »ŽELE-

ZARNA« Jesenice 38 točk, 3. »ISKRA« Kranj 34 točk, 8. »ELAN« I. 20 točk 13. »ELAN« II. 10,5 točk.

Z rezultatom prve ekipe smo lahko zadovoljni, saj je ekipa nastopila brez Vinka Jerala.

Tone Benedičič

Turnir 22. julija

Športno društvo Partizan Mošnje je v počastitev 22. julija — Dneva vstaje — organiziralo nogometni turnir, na katerega so poleg Vrben, Prevala, Brezij povabili tudi nogometne sekcije. Turnir je bil v nedeljo, 20. julija, na igrišču v Podvinu. Poleg vabljenih ekip sta na turnirju sodelovali tudi dve ekipi domačega športnega društva.

Sistem tekmovanja je bil tak, da so z žrebom določeni pari igrali v predtekmovanju na izpadanje. Zmagovalci teh treh dvobojev pa so nato v finalu igrali vsak z vsakim za prva tri mesta.

V predtekmovanju so se tako srečali:

Brezje : Mošnje II	1:0
Preval : Vrbnje	3:0 b. b.
Elan : Mošnje I	(4:4) 6:7 po 9-metrovkah

Rezultati finalnega dela:

Brezje : Preval	5:3
Preval : Mošnje I	0:7
Mošnje I : Brezje	1:4

Končni vrstni red:

1. mesto ŠD Brezje
2. mesto ŠD Mošnje I
3. mesto NS Preval
4. mesto ŠD Mošnje II
5. mesto NS Elan Begunje

Potrebno je napisati, da je turnir potekal v izredno prijateljski atmosferi v fer in borbeni igri. Poskrbljeno je bilo tudi za priznanja, saj je prvouvrščena ekipa prejela pokal v trajno last in pa seveda prehodni pokal, ki bo ostal v vitrinah domačinov. Vse ostale ekipe so prejele spominske diplome.

P. F.

Nova teniška sekcija pri SŠD ELAN

(ČLANEK PRIHODNJIČ)

Jadranje na vodi

STE ŽE RAZMIŠLJALI O JADRANJU NA DESKI?

Običaj je, da se vsako leto po končanem kolektivnem dopustu pogovorimo o tem, kako smo se imeli, kje smo bili in kaj vse smo doživeli.

Vsako leto si poiščemo sebi primeren kraj in tam preživljamo dopust kot si sami zamislimo in tako kot sami najbolj želimo.

Nemalokrat se zgodi, da z dopusta pridemo nazaj na delovno mesto še bolj »leni«, kot smo bili takrat ko smo na dopust odhajali. Temu je največ kriv naš pasiven odnos do preživljanja počitnic, saj šele zadnja leta spoznavamo, da je naš oddih, če za tega nismo pripravili posebnega programa, pravzaprav dolgočasen.

Vedno bolj pa si v zadnjem času dopust lahko popestrimo z različnimi športnimi aktivnostmi. V večjih turističnih centrih so dosegljivi tako pripomočki kot tudi sodobni objekti, ki so za določeno odškodnino dostopni prav vsem. Pripomoček pa, katerega vedno bolj pogosto srečujemo vzdolž jadranske obale in katerega vidimo vse večkrat na strehah osebnih avtomobilov pa je prav gotovo jadrna deska.

Pred petimi leti je bila taka deska še velika redkost, posebno na Jadranu, letos pa že tako pogost pojav, da je beseda o tem kako smo preživeli dopust često naletela tudi nanjo. Verjetno je vsak od nas imel priliko opazovati tiste, ki so si z jadrna desko naredili dopust aktivnejši in zanimivejši. Jadranje na deski je zahteven in zanimiv šport, saj zahteva precej fizične spretnosti kot tudi smisla za obvladovanje vetra in vodne gladine.

Športne igre vzdrževalcev

Vzdrževalci smo se znova pomerili, tokrat v kegljanju in veslanju.

26. 5. 1980 smo na kegljišču upokojenskega društva v Radvljici dokazovali svoje znanje in mirno roko. Zbralo se nas je lepo število — 22. Tekmovanje je minilo v zelo borbenem duhu, le misel na tragično preminulega vodjo tekmovanja — Janeza Kolmana, je vrgla črno senco na prireditve. Kljub temu so bili doseženi zelo dobri rezultati.

V nedeljo 24. 8. 1980 pa smo se ponovno zbrali, tokrat v regatnem centru na Bledu in se pomerili v veslanju. Tudi tokrat je bila udeležba zavida-

Začetek je težak in brez poznavanja teoretičnih osnov lahko neskončna zabava za vse opazovalce, toda že po nekaj urah sistematičnega učenja pridejo prvi užitek sami od sebe.

Jadranje na deski je prišlo v Evropo iz Amerike, šport pa ima svoje korenine v surfanju — jadrnanju na valovih, ki je mnogo starejši šport, goji pa se ga lahko na deski, vendar samo pod pogojem, da so morski valovi dovolj visoki.

Posebej primerna za to je zahodna obala ZDA. Toda številni »jezdci« so se naveličali čakanja na valove. Zato so si omislili poleg deske še jadro, ki je s pomočjo posebno skonstruiranega člena tako pritrjeno na desko, da ga lahko obračamo v vse smeri kar nam omogoča neskončne igre z vetrom.

Na jamboru z jadrom so potem pritrjene še vilice, s katerimi jadrlec drži jadro in z različnimi nagibi jadra in aktivnostjo nog manevrira in usmerja desko v željeno smer.

Razvoj tega športa je tako hiter, da mnogi poznavalci trdijo, da bo po svoji popularnosti celo presegel smučanje.

V Zahodni Nemčiji se tačas s proizvodnjo wind-surfing ukvarja že več kot 20 proizvajalcev, napovedujejo pa se tudi vedno novi.

Možnosti za nakup surfa pri nas so zaenkrat slabe. Edini proizvajalec Imgrad iz Ljutomer namreč ne more zadostiti hitro naraščajočega povpraševanja, vendar zagotavljajo, da bo drugo leto bolje. Razmislite! Preko zime se splača najti nekaj literature, na pomlad pa svoje prve izkušnje že lahko začnete nabirati na Blejskem jezeru. Vaš naslednji dopust bi tako lahko bil mnogo zanimivejši, predvsem pa aktivnejši.

Dipl. ing. Uroš Aljančič

nja vredna, pa čeprav nihče od tekmovalcev nima veslaškega statusa. Tekmovanje je spremljalo obilo smeha in navijanja ter Avsenikova glasba.

Proga je bila dolga cca 300 m, vremenske razmere so bile od začetka dobre, na koncu pa je sonce gredo močnejše, tako, da je marsikateremu pritekla kapljica potu preveč. Toda po napornem veslanju je na cilju tekmovalca pričakalo 1/2 l osvežitve (pivo).

Tekmovanje smo končali z ugotovitvijo, da bi naslednji tekmovalci z motornimi čolni, saj bi bilo manj truda.

Dosedanjih tekmovalcev vzdrževalcev je udeležilo 45 tek-

movalcev. Od teh jih je 39 osvojilo točke za pokal. Po 4 disciplinah je vrstni red sledeč:

1. Hanžič Janez 65 točk, 1. Krivic Janez 55 točk, 3. Toman Slavko 51 točk, 4. Hrovat Brane 32 točk, 5. Gerčar Miro

26 točk, 6. Stroj Zvone 26 točk, 7. Legat Tone 25 točk, 8. Vogelcnik Andrej 23 točk, 9. Stroj Miloš 22 točk, 10. Rozman Janez 20 točk.

HROVAT BRANE

REZULTATI VESLANJA — TOZD VZDRŽEVANJE

1. Slavko Toman	25	11. Jože Rozman	5
2. Janez Hanžič	20	12. Niko Tonejc	4
3. Brane Hrovat	15	13. Miro Gerčar	3
4. Miloš Stroj	12	14. Anton Kunčič	2
5. Andrej Vogelcnik	11	15. Janez Ješe	1
6. Janez Krivic	10	16. Janez Dobida	—
7. Tone Legat	9	17. Franc Resman	—
8. Zvone Stroj	8	18. Niko Beravs	—
9. Janko Ferkolj	7	19. Franc Valant	—
10. Ivan Finžgar	6		Slavko Toman

REZULTATI KEGLJANJA — TOZD VZDRŽEVANJE

1. Slavko Toman	(149 + 63) 212	25
2. Janez Hanžič	(139 + 63) 202	20
3. Alojz Hrovat	(132 + 69) 201	15
4. Jaka Kocijančič	(150 + 43) 193	12
5. Jože Primožič	(127 + 60) 187	11
6. Miloš Stroj	(139 + 44) 183	10
7. Brane Hrovat	(125 + 53) 178	9
8. Milan Dragan	(121 + 54) 175	8
9. Jože Rozman	(112 + 62) 174	7
10. Franc Blažič	(131 + 43) 174	6
11. Anton Legat	(127 + 44) 171	5
12. Janez Gašperin	(123 + 45) 168	4
13. Miro Gerčar	(119 + 43) 162	3
14. Jože Mulej	(117 + 44) 161	2
15. Dušan Čerin	(98 + 60) 158	1
16. Božo Janežič	(101 + 53) 154	—
17. Janez Rozman	(112 + 41) 153	—
18. Niko Tonejc	(114 + 36) 150	—
19. Maks Ambrožič	(114 + 35) 149	—
20. Zvone Stroj	(105 + 25) 130	—
21. Janko Ferkolj	(105 + 24) 129	—
22. Anton Kunčič	(45 + 26) 71	—

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega očeta

FRANCA JURGELE

se iskreno zahvaljujem vsem sodelavcem SGI smučič za podarjeni venec in izrečena sožalja.

Hvala vsem, ki so ga v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti.

Žalujoci: hčerka Ivica Lavrič z družino in ostalo sorodstvo.

ZAHVALA

Ob smrti dragega moža

ALOJZA KEMPERLE

se zahvaljujem vsem za izrečena sožalja, posebno pa še sodelavcem plastike za denarno pomoč namesto venca na grob. Žalujoča žena Anica Kemperle

ZAHVALA

Ob nenadni, težki izgubi dragega očeta

FRANCA POTOČARJA

se zahvaljujem vsem za izrečena sožalja in podarjeni venec sodelavcev voznega parka.

Žalujoci sin Stane z družino

ZAHVALA

Ob smrti drage mame

KOKOT MARIJE

se iskreno zahvaljujem vsem sodelavcem iz polizdelka, priprave elementov in sitotisk delavnice za izrečena sožalja in denarno pomoč.

Zahvaljujem se tudi sostonovalcem za venec na grob.

Žalujoča hči
Lojzka Pravdič
z otroci

UREDNIŠKI ODBOR: Arh Franci, Brejc Nuša, Knafelj Slavko, Kolman Barbara, Kos Marjan, Stare Anton, Urbanc Janez, Vrhunc Anton, odgovorni urednik Knafelj Slavko. Naša smučina šteje med proizvođe 7. tč. 1. odst. 36. člena Zakona o obdavčenju proizvodov in storitev v prometu, za katera se ne plačuje temeljni davek od prometa proizvodov. (Mnenje republiškega sekretariata za prosveto in kulturo SR Slovenije, št. 421-7-72).